Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 255 | Łódź, Wtorek, 6 Listopada 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כח מרחשון תרצ״ה | № 255

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היינט — א סיים=זיצונג
בודזשעט-עקספאזע פון פינאנץ-מיניסטער

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש)

הגם עס האלט ערב דער ערעפנונג פון דער סיים=סעסיע, איז היינט אין דער סיים=געביידע דאָך געווען שטיל. אין משך פון היינטיגען טאָג, זענען קיין ווארשא אנגעקומען צו פאָהרען זעהר אַ קליינע צאָהל דעפוטאַטען. מען רעכענט, אז ערשט ביינאַכט וועלען אלע דעפוטאטען קומען צו פאָהרען און דינסטאָג גאנץ פריה וועלען פאָרקומען בעראַטונגען פון די סיים-קלובען.

די ערעפנונג פון דער סיים=סעסיע וועט פאָרקומען היינט, דינסטאָג 10 פריה, מיט׳ן פאָרלעזען די פעראָרדנונג פון מלוכה=פרעזידענט.

נאָכדעם וועט דער פינאַנץ=מיניסטער פראָפ. זאוואַדזקי האלטען זיין בודזשעט=עקספאָזע.

מען רעכענט, אז די גענעראל-דיסקוסיע איבער דער ערשטער לעזונג פון בודזשעט, וועט זיך אָנהויבען ערשט מיטוואָך. מעגליך אָבער, אז נאָך אויך דינסטאָג.

ווי נאָר דער בודזשעט וועט איבערגעשיקט ווערען אין דער בודזשעט קאָמיסיע, וועט די קאָמיסיע באַלד אָפּהאַלטען א זיצונג, כדי צו פערטיילען די רעפעראַטען פון די בעזונדערע טיילען פון פרעלימינאַר בודזשעט.

די זיצונג פון דער בודזשעט קאָמיסיע וועט פאָרקומען מיטוואָך.

מיטוואָך ווערט ערוואַרט דער דעקרעט פון מלוכה פרעזידענט אָפּצולייגען די סעסיעס פון סיים און סענאַט אויף דרייסיג טעג.

די פאַקטישע ארבייס פון סיים וועט זיך אנהויבען אין אָנהויב דעצעמבער.

דאנערשטאג וועט דער פראנצוי=זישער פרעמיער דומערג האלטען א רעדע אין פארלאמענט

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

אויף דער פארלאמענט זיצונג פון היינט דינסטאָג וועט מען זיך נאָר פערנעמען מיט עהרען דעם אנדענקען פון יוגאָסלאווישען קעניג אלעק-סאנדער.

ערשט אויף דער דאָנערשטאָגדיגע זיצונג וועט בעטראַכט ווערען דער בודזשעט פאַרן ערשטען קווארטאל 1935 און פרעמיער דומערג וועט דאן האלטען זיין רעדע וועגען דער בעדיי-טונג פון רעזולטאט פון דער אָפּטימיזם, פאַר דער איצטיגער פאָליטישער סיטואַציע.

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

פרעמיער דומערג האָט אויפגענומען אַ דע-לעגאציע פון גצוו. קאמבאטאנטען, וועלכע רעפרע-זענטירען 3 מיט אַ האלבען מיליאָן מיטגלידער.

די דעלעגאציע האָט דעם פרעמיער איבער-געגעבען א דעקלאראציע, אז זיי זענען גרייט מיט אלע כחות צו שטיצען דעם פרעמיער.

בלוטיגע וואהל=אגיטאציע אין דאנציג

דאַנציג, 5 (ספ. טעל.)

די וואַהל-אַגיטאַציע צו די קאָמונאַל-וואַהלען אין דאַנציג האָבען דערפיהרט צו בלוטיגע צוזאַ-מענשטויסען צווישען די פאָליטישע געגנער.

די סאָציאַליסטישע פרעסע ווענדעט זיך צום סענאַט מיט דער פאָדערונג צו זיכערען אַ פרייע וואַהל=פראָפּאַגאַנדע.

די דייטשע בעוואפנונג

פאַריז, 5 (ספ. טעל.)

אונטערן טיטול: „די דייטשען בעוואָפנען זיך אויפסנייע״ שרייבט „לע זשורנאַל״, אז די רייכס-וועהר צעהלט 250 טויזענד מענשען און אין גיכען דערגרייכען 300 טויזענד. די אַרבייט-דינסט צעהלט אַ האלבען מיליאָן זעלנער. אַ חוץ דעם זענען אין דייטשלאַנד פערהאַן 2 און אַ האלב מיליאָן יוגענד, וועלכע זענען מיליטער-פעהיג. ווייטער זענען דאָך פערהאַן ספעציעלע אָפּטיילונגען שטורמאָוויצעס און שופּאָ.

ליטווינאוו זאל דימיסיאנירען?

רוים, 5 (ספ. טעל.)

„קאָריערא דעלאַ סערא״ ברענגט אַ דעפּעשע, לויט וועלכער ס׳איז צו זעהען, אַז עס האלט ביי אַ דימיסיע פון סאָוויעטישען אויסערן-קאָמיסאַר ליטווינאָוו, ווייל אין די סאָוויעטישע איינפלוס-רייכע קרייזען איז מען נישט צופרידען מיט ליט-ווינאָוו׳ס אויסערן-פּאָליטיק.

30,000 אונגארישע בירגער ווערען ארויסגעטריבען פון יוגאסלאוויען

בעלגראַד, 5 (ספ. טעל.)

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט אָנגעהויבען אַרויסשיקען די אונגאַרישע בירגער, אין אַ צאָהל פון 30 טויזענד. אין משך פון 3 טעג דאַרפען זיי פערלאָזען יוגאָסלאוויען.

דימיסיע פון עגיפטישען מיניסטעריום-קאבינעט

אלעקסאנדריא, 5 (ספ. טעל.)

עס ווערט בעשטעטיגט, אז דער עגיפטישער קעניג האָט אָנגענומען די דימיסיע פון מיניסטאָ-רען קאַבינעט. דער פרעמיער האָט געמוזט דימי-סיאָנירען, ווייל אזוי האָט פערלאַנגט ענגלאַנד.

נייער פוילישער געזאנדטער אין וויען

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש).

אלס פוילישער געזאַנדטער אין וויען איז בעשטימט געוואָרען ה׳ יאַן גאַווראָנסקי, וועלכער האָט שוין נעכטען איבערגעגעבען די בעגלויביגונגס=פּאַפּירען דעם עסטרייכישען פרעזידענט.

נייער פוילישער אמבאסאדאר אין ענגלאנד

לאָנדאָן, 5 (ספ. טעל.)

דער נייער פוילישער אמבאסאדאָר עדוואַרד ראַטשינסקי איז היינט אָנגעקומען קיין לאָנדאָן וואו ער איז פייערליך אויפגענומען געוואָרען.

לעצטער אייניקעל פון מאיר אנשעל ראטשילד

פאַריז.

דער פערשטאָרבענער באַראָן עדמאָנד ראָט-שילד איז געווען דער זוהן פון באַראָן דזשעמס דע ראָטשילד. ער האָט געהאַט צוויי ברידער, די באַראָנען אַלפאָנס און גוסטאַוו.

דער פערשטאָרבענער לאָזט איבער 2 זיהן, די באַראָנען דזשעמס, וועלכער לעבט אין ענגלאַנד, און באַראָן מאָריס, דער סענאַטאָר זוי אויך אַ טאָכ-טער מרים דע ראָטשילד.

ער איז געווען דער שעף פון דער ראָטשילד פירמע אין פראַנקרייך און פון אַלע ראָטשילדס באַנק-אונטערנעהמונגען. אין 1906 איז ער גע-וועהלט געוואָרען אַלס מיטגליד פון דער קונסט-אַקאַדעמיע. ער האָט אויך געהאַט גרויסע אינטע-רעסען אין די פראַנצויזישע אייזענבאַהנען.

דער באַראָן עדמאָנד ראָטשילד איז געווען דער זוהן פון דזשעמס ראָטשילד און אין דער לעצטער אייניקעל פון מאיר אַנשעל ראָטשילד, דער פראַנק-פורטער גרינדער פון דער גרויסער פינאַנץ-פיר-מע ראָטשילד.

ווי בעקאַנט איז דאַס גרעסטע לעבענס-ווערק פון פערשטאָרבענעם נדיב הידוע — זיין בעטיי-ליגונג אין ארץ־ישראל אויפבוי, וועלכע ווערט גע-שאַצט אויף 90 מיליאָן גאָלד-פראַנק. ער האָט עט-ליכע מאל בעזוכט ארץ־ישראל. קורץ פאר זיין 80. געבורטסטאָג, אין 1925, איז ער געווען אין ארץ־ישראל.

* * *

לעגענדעס געהן אַרום אין ארץ־ישראל צווי-שען יודען אוי אַ״אבער וועגען נדיב, וועלכער האָט נאָך אין אָנהויב, איידער ציוניזם איז געוואָרען די גרויסע יודישע רענעסאַנס - בעוועגונג, אַרייב. געלייגט איבער 50 מיליאָן פראַנק אין יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ־ישראל.

זיין נאָמען איז געווען אויך זעהר פּאָפּולער ביי די אראַבער, וועלכע האָבען איהם גערופען „דער יודישער קעניג״.

מען דערצעהלט:

דער באַראָן האָט געליעבט די יודישע געשיכטע פון פּראָפעסאָר גרעץ און דער טראַגישער גורל פון וואַנדער - פאָלק, האָט זיך איינגעקריצט אונאויסמעקבאַר אין זיין האַרצען. ער האָט בעשלאָסען צו ווידמען זייגע כחות און זיין געלד כדי צו העלפען דעם יודישען פאָלק אומצוקעה-רען זיך אין זיין לאַנד.

* * *

עס איז בעקאַנט זיין גרויסע רעדע פאַר די קאָלאָניסטען אין „זכרון־יעקב״ אין יאהר הרנ״ד (1893), בעת זיין צווייטען בעזוך אין ארץ־ישראל.

— „איהר דאַרפט רעדען די שפראַך, וועלכע עס האָבען גערעדט אַמאָל אונזערע אבות אין דעם לאַנד, די העברעאישע שפראַך. איך האָף, אַז ווען איך וועל איך קומען בעזוכען צום דריטען מאָל, וועל איך איך אַלעמען טרעפען רעדענדיג נאָר העברעאיש״.

בעת איינעם פון זיינע בעזוכען אין ארץ־ישראל ווען זיין האַרץ איז צוזאַמענגעבראָכען, אָנקוקענ-דיג דעם כותל-מערבי, איז איהם געקומען דער געדאַנק אויפצובויען צוריק דעם בית-המקדש.

דער מערקווירדיגער דאָקומענט וועגען דעם, געפינט זיך אין דריי קאַפּיטלעך אין פאַריזער מוזעי, אין באַראָנס פּריוואַטער ביבליאָטעק און אין דער ביבליאָטעק פון זיין בעליבטער קאָלאָניע „זכרון יעקב״.

ער האָט פערטראַכט אויפצושטעלען אויף די חורבות פון בית-המקדש אַ גרויסען קינסטלערישען טעמפּעל, וועלכער זאל פעראייביגען די מאָדערנ-סטע בוי-קונסט מיט׳ן פּלאַן פון אַלטען בית-המקדש.

דער באַראָן האָט איינגעלאַדען די גרעסטע אַר-כיטעקטען און זיי פאָרגעלייגט זיין געדאַנק. די אַרכיטעקטען זענען אויסגעפּאָהרען אַ וועלט, האָ-בען בעזוכט די מערקווירדיגסטע קריסטליכע טעמפּ-לען. די אַראַבישע מעטשעטען אין ירושלים און דעם כותל מערבי.

פון די פיל צוגעשיקטע פּלענער האָט דעם ער-שטען פּרייז געוואונען אַ פראַנצויזישער אַרכי-טעקט. דאָן האָט דער באַראָן זיך געווענדעט נאָך אַב׳ערלויבעניש צום טערקישען סולטאַן, אָבער דער סולטאַן האָט מורא געהאַט פאַר די אַראַבער און האָט די ערלויבניש נישט געגעבען.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין תל־אביב מיין ליבער מאַן, מיין טייערער זוהן, אונזער הייסגעליבטער און אונפערגעסליכער ברודער

נ״ע משה ב״ר יוסף ז״ל טאבאטשניק

(געבוירען אין לאדז) אין עלטער פון 44 יאהר.

די לוי׳ איז פארגעקומען זונטאג, ד. 4 נאוועמבער, אין תל־אביב, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

דער אפמאך צווישען ציוניסטען און רעוויזיאניסטען איז א גענעץ

צירקולאר פון זשאבאטינסקי׳ן צו אלע רעוויזיאניסטישע פערבאנדען

פאריז, 5 (יט״א טעלעגראפיש)

וולאדימיר זשאבאטינסקי האט פובאנדערגע־שיקט צו אלע רעוויזיאניסטישע פערבאנדען א צירקולאר, אין וועלכען ס׳ווערט בעשטעטיגט דער אפמאך מיט דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. ווייטער הערט אין דעם אפמאך געזאגט, אז דער אפמאך דארף בעטראכט ווערען פאר א גענעץ פאר אלע רעוויזיאניסטען, וואס מוז רעספעקטירט ווערען, אויב אפילו דער צד שכנגד וועט איהם נישט רעספעקטירען. אלע טענות און חשבונות פון דער פער־גאנגענהייט מוזען פערגעסען ווערען.

ארעסטירט אינזש. טוראוויטש

פאר מיסברויכען ביים איבערבויען די ווארשאווער באהן-נעץ

ווארשא, 5 (טעלעפאניש)

לויט דער פעראָרדנונג פון אויספארשונגס־ריכטער פשעוואצקי איז ארעסטירט געווארען אינזש. טוראוויטש, וועלכער איז געווען אנפיהרער פון איבערבויען דעם ווארשאווער באהן־נעץ. די ספע־ציעלע אויספארשונגס־קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט געוויסע מיסברויכען ביים איבערגעבען ארבייט די בוי־פירמעס.

בעת דער רעוויזיע אין דעם ארעסטירטע׳ס וואוינונג, האט מען געפונען א סך בעלאסטענד מא־טעריאל. דער ארעסטירטער איז מיט א צייט צוריק בעפרייט געווארען פון זיין אמט צוזאמען מיט איי־ניגע בעאמטע.

ניייע באהן-ליניעס

קראקא-מיעכאוו און ווארשא-ראדאם

ווארשא, 5 (טעלעפאניש)

דעם 24. נאוועמבער וועט פייערליך געעפענט ווערען די נייע באהן־ליניע קראקא—מיעכאוו אויף א לענג פון 58 קילאמעטער.

דעם 25. נאוועמבער וועט פייערליך געעפענט ווערען די נייע באהן־ליניע ווארשא—ראדאם אויף א לענג פון 102 קילאמעטער.

קאטאוויץ, 5 (טעלעפאניש)

דעם 10 נאוועמבער וועט מען עפענען די נייע באהן ליניע זעבזשידא-וויצע-טשעשין.

די אפאזיציע אין שפאניען

באיקאטירט דעם פארלאמענט

מאדריד, 5 (ספ. טעל.)

די רעפובליקאנער און סאציאליסטען האבען בעשלאסען צו באיקאטירען די זיצונגען פון פארלאמענט, אזוי לאנג ווי עס וועט עקזיסטירען א צענזור. אויך די באסקירער דעפוטאטען האבען פראטעסטירט געגען דער צענזור.

אנטיהיטלעריסטישע דעמאנ-סטראציעס אין טשעכיען

פראג, 5 (ספ. טעל.)

די דייטשע סאציאליסטישע פארטיי אין טשעכיען האט איינגעארדנעט נעכטען אנטיהיטלע־ריסטישע מאסען מיטינגען.

סאנקציעס געגען יודישע עולים

אינטערווענץ פון בריטישען אמבאסאדאר ביים גריכישען אויסערן-מיניסטער

סאלאניקי, 5 (יט״א טעלעגראפיש)

דער בריטישער אמבאסאדאר אין אטען, האט אין דער בעגלייטונג פון א בעאמטען פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג בעזוכט דעם גריכישען אוי־סערן־מיניסטער.

אין רעזולטאט פון דעם געשפרעך, האט דער גריכישער אויסערן־מיניסטער ארויסגעגעבען א פער־ארדנונג, אז די יודען, וואס פאהרען קיין ארץ־ישראל דורך גריכענלאנד, מוזען א חוץ די גריכישע וויזעס, אויך אויפ׳ן ארט בעווייזען די ענגלישע וויזעס.

א קראנקער מאגען רואינירט דעם ארגאניזם

מ׳דארף דעמאלס אויסמיידען שארפע און אויפרעגענדע געטראנקען ווי קאווע און טהה. מ׳דארף טרינקען טעגליך דאס בעקאנטע און חירקזאמע אין מאגען־קישקע־וועהטאגען דאס קרעטעכצער־געטושעכין פון

Oskar Wojnowski HERBACIANKA

פערלאנגט אין די אפטייקען און סקלאד־אפטעטשנעס.

Skład główny: Warszawa, Al. Jerozolimska 75, tel. 857=25   א שאכטעל 2.50 זל.

אויף דער פראווינץ ווערט טרויסגעשיקט פער פאסט דורך נאכנאהמע אטווענינסטענס 2 פעקלעך.

בעשלוסען פון דער באלקאנישער קאאליציע

סטאמבול, 5 (ספ. טעל.)

נאכן פערענדיגען די קאנפערענץ פון דער באלקאנישער קאאליציע איז פערעפענטליכט געווא. רען א קאמוניקאט מיט די בעשלוסען פון דער קאנפערענץ.

דער הויפט ארגאן פון דער קאאליציע. וועט זיין דער ראט פון 4 אויסערן מיניסטארען. דער ראט וועט זיך צוזאמענקומען אין די נאהענטסטע 5 חדשים. דאס ערשטע מאל אין אטען, שפעטער אין אנקארע און אין בוקארעשט.

דער ראט וועט זיך פערנעמען מיט די פרא־גען וועגען ווירטשאפט און האנדעל, קאמוניקאציע און א באלקאנישע באנק.

פראצעס פון סילוועסטער מאטושקא

בודאפעשט, 5 (ספ. טעל.)

פאר׳ן בודאפעשטער געריכט הויבט זיך אן דער פראצעס געגען טרויעריג־בעריהמטען סיל־וועסטער מאטושקא, וועלכער האט ווי בעקאנט אויס געפיהרט דאס שרעקליכע פערברעכען לעבען ביא־טארבאגי, וואו ער האט אויפגעריסען א ווינער שנעל־צוג און 22 מענשען זענען אומגעקומען און 14 זענען פערוואונדעט געווארען.

עס ווערען ארויסגערופען 63 עדות

גען. ווארשאווער שטאט-פרעזידענט פאר׳ן געריכט

ווארשא, 5 (טעלעפאניש)

היינט האט זיך פאר׳ן ווארשאווער קרייז־געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגען דער פירמע הארו און רופיקוויטש, וועלכע ווערט בעשולדיגט אין פעל שען די בודזשעטען, כדי צו דערגרייכען קלענערע שטייערען. אין דער דאזיגער אפערע ווערט אויך מיטבעשולדיגט דער גען. ווארשאווער שטאט־פרע־זידענט אינזש. וולאדיסלאוו יאבלאנסקי. פאר׳ן פרייז פון 45,000 זל. האט מען די פירמע געשטראכען שטייערען.

סובווענצען פון די גמילת-חסדים-קאסעס

אינטערווענץ פון דעפ. ווישליצקי אין מיניסטעריום

ווארשא, 5 (יט״א טעלעפאניש)

דעפ. ווישליצקי האט היינט אינטערוועגירט ביים וויצע אינערן־מיניסטער זעגען די גמילת־חסדים־קאסעס, ארומרעדענדיג קאאפעראטיווע פראבלעמען. דעפ. ווישליצקי האט אויך אינטערוועגירט וועגען סובווענצען פון די שטאט־פערוואלטונגען פאר די גמילת־חסדים־קאסעס. דערביי האט דעפ. ווישליצקי אנגעוויזען אויף דער פעראיימקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג.

Dr. Z. Henrykowski

ספעציאל־ארצט פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיעטריקאווער 86

טעל. 143-63

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט.

פאר פרויען א ספעציעלער וואַרטע זאל.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען.

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועי־אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא. טארישעס פון 11-1 און פון 5—8 אוונט.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא־ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאווראמיעסקא 5

טעל. 156-09

גערענקט. פראנט 2 שטאק.

גערענקט. פראנט 2 שטאק.

גערענקט. פראנט 2 שטאק.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דאס איך האב ערעפענט

א הערינג-סקלאד

אויף דער

אלט-שטאט St. Rynek 10

וועלכער איז פערזעהן מיט א גרויסען אויסוואהל פון

די בעסטע סארטען הערינג

צו די ביליגסטע פרייזען. רעעלע בעהאנדלונג. גוטע בעדינגונגען. קומט און איבערצייגט אייך.

מיט אכטונג י. ראזענפארב

אלט-שטאט 10.

מודעה. ברוך-קראנקע׳ קריפעל!

ליידענדע אויף פערשידענע ביין־פערקרי־מונגען פון גוף (הויקערס)!

אין לאדז הײלט צום ערשטען מאל דער אמת׳ער וועלט־בעריהמטער ספעציאליסט

Ortoped DYR. Natan Rapaport

פון ווין מיט 30-יעהריגער פראקטיק און נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 ביי טאג און פון 3 ביז 7 אוונט

אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23

(פריהער ווסכאדניא 23) טעל. 231-89

ברוך־ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אהן בלוטיגע אפעראציעס ראטעוועט אייער געזונד כל־זמן ס׳איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען־קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ׳קען בראנדיג ווערען.

א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעל הייל־באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע ברוכען און בעוויסיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי צנפאנגס־ברוכען. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל־אפאראטען נאך דעם סיסטעם פע פראפעסאר ד״ר האפפא, ד״ר העססינג און קאללאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאט־פיס

פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט־פיס (סאלאן־ארבייט).

פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.

ביים ארפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט־מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל־באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד״ר גלענארד.

געדענקט די אדרעס:

ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.

אמוואצק

קלימאטישע וואלד-סטאציע

7.50 זל. טעגליך

Sanatorjum

D-ra med. W. PRZYGODY

לונגען - אפטיילונג: ס׳ווערען געהיילט לונגען־קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.

כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: ארמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ׳ם נערוו א. ז. וו.

ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט־פרייזען צוגע־פאסט צו דער איצטיגער קריזיס־צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א״א. כשר׳ע קיך! געשמאקע כשר׳ע קיך. כשר׳ע קיך!

פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעלטיגע אויפזיכט.

בעקאנטמאכונג.

צו אלע ח״ח צייטונגס-פערקויפער, מיטגל. פון ביידע פאריינען

מיר מאכען אייך אויפמערקזאם, אפצופאדערן פון דער פוילישער אפטיילונג פון דער ביורא קאזאקעוויטש פאר די שווארצע „עקספרעסען", וואס זענען ארויס אין דער צייט פון דער 4-טער קלאס 30. לאטעריע און פון דער ערשטער קלאס 31-טע לאטעריע צו האלבע גראשען פון יעדען עקזעמפלאר „עקספרעס", וואס זענען פערקויפט געווארען. מיט אכטונג

די פערוואלטונגען פון ביידע פאריינען

פאר גאלד, בריליאנטען

ביזשוטעריע

און לאמבארד־קוויטען

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

כעמיש - באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז, פיעטריקאווער 37

פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פרעכטע א. א.

אנאנסען אין נייעם פאלקסבלאט האבען דעם גרעסטען ערפאלג

Z powodu śmierci B. P.

Leona Figowskiego

wyraża szczere współczucie RODZINIE

„Józef Piątkowski“ Cukiernie.

DR.

L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף

62 פיעטריקאווער 62

נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג און פון 4–6 נאכמ.

ספעצ. האריך-קראנקהייטען

ענטפּערט פון די יודען אין סאאר=געביט

סאארבריקען, (יט"א) דער פיהרער פון דעם „סאאר-פראנט" בירקעל האט אויף אן אנ= פראגע פון אויסלענדישע זשורנאליסטען וועגען דעם גורל פון די יודען אין סאאר-לאנד אין פאל, אויב דאס לאנד וועט איינגעגלידערט ווערען אין דייטשלאנד, געענטפערט: ווען די יודען וועלען זיך „אפזאגען פון געוויסע קולטורעלע געוואוינהייטען און פון דער פינאנץ-שפעקולאציע", דאן וועט זיי אין סאאר נישט ארפאפאלען קיין האר פון קאפ.

אין צוזאמענהאנג דערמיט בעמערקט דאס „נאכריכטען-בלאט פון די סינאגאגען-געמיינדען אין סאאר-געביט" צוו. אנד.:

„דאס איז בעמערקענסווערט און אייגנאר= טיג, בעזונדערס, ווען מען ווייסט ווי שווער עס געשטאלטעט זיך דאס יודען-פראבלעם אין דעם סאאר-געביט, וועלכערס גורל-פראגען עס וואקסען אן, וועלכע טראגעדיעס עס גרייטען זיך. עס שטערט עטוואס אונזערע פיינד אין סאאר צו זאגען דעם פולען אמת. ווען זיי וואלטען געקאנט רעדען אפען, וואלטען מיר געהערט אנדערע ווערטער.

דער אבשוי פון דער וועלט געגען דעם ברוּ- טאלען יודען=האס, מאכט פון העצער גוטמוטיגע רעדנער. מאנכע יודען האבען שוין אנגעהויבען צו לויבען די קלוגהייט פון אזא מעסיגער פאליטיק. דאס איז די אלטע אונקאנסעקווענץ, דער אלטער פעהלער – צו פערלירען דאס גרויסע פון די אויגען צוליב דאס קליינע. ווער עס פערטיידיגט זיינע רעכט, ווער עס שטרעבט צו פרייהייטליכע צילען, דער מוז אפשטויסען אנגריפען אויך דאן, ווען זיי זענען איינגעוויקעלט אין וואטע".

פערשארפטע אנטי=יודישע אקציע אין דייטשלאנד

נאכן פלעביסציט אין סאאר-געביט וועט פערשטארקט ווערען די אנטיסעמיטישע אגיטאציע

בערלין, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אין צוזאמענהאנג מיט דער איינפיהרונג פון ארבייטער פראנט, קומען פאר אין גאנץ דייטשלאנד טויזענטער מיטינגען פון אנטיסעמיטישען כאראקטער. בלויז אין קעלן און אין אכען זענען אין משך פון 2 טעג פארגעקומען 1260 מיטינגען, אויף וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט טויזענטער ארבייטער. אויף אלע פערזאמלונגען איז געפיהרט געווארען א פערביסענע אנטיסעמיטישע אגי- טאציע.

אין די דיפלאמאטישע קרייזען זעהט מען פאר, אז נאך דעם פלעביסציט אין סאאר געביט, וועלען שטייגען די אנטיסעמיטישע טענדענצען, און די אנטי יודישע פאליטיק וועט נאך מעהר פערשארפט ווערען.

עס האלט ביי א רעגירונגס= קריזיס אין פראנקרייך

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

די גאנצע פרעסע פערנעמט זיך איצט מיט דער סיטואציע, וואס עס האט זיך געשאפען אין צוזאמענהאנג מיט דער פראגע צו ענדערען די קאנסטיטוציע. די צייטונגען האלטען, אז עס איז נישט אויסגעשלאסען א רעגירונגס קריזיס.

„פטי פאריזיען" ווייזט אן, אז פראנקרייך מוז האבען א שטארקע רעגירונג מחמת עס דער נעהנטערט זיך דער טערמין פון פלעביסציט אין סאאר געביט.

אין בארדא האט דער פיהרער פון די סאציאליסטען לעאן בלום געהאלטען א רעדע גע- גען פראיעקט צו רעווידירען די מלוכה ארדנונג אין פראנקרייך.

אנפראגע אין ענגלישען פארלאמענט

וועגען ארדנונג אין סאאר-געביט

רוים, 5 (ספ. טעל.)

היינט קומט זיך צונויף דער ספעציעלער קאמיטעט פון דריי אויף צו בעטראכטען דעם ענין פלעביסציט אין סאאר-געביט.

לאנדאן, 5 (ספ.)

אין ענגלישען פארלאמענט האט דער אנ- פיהרער פון דער אפאזיציע לאנסבורי היינט אנ- געפרעגט דעם אויסערן-מיניסטער סיימאן וועגען האלטען ארדנונג אין סאאר-געביט.

מיניסטער סיימאן האט געענטפערט, אז די ארדנונג געהערט צו דער קאמפעטענץ פון דער רעגירענדער קאמיסיע, וועלכע האט רעכט, אין נויטיגען פאל צו רופען מיליטער.

ראטן=פערבאנד צאהלט 3 מיליאן פונט

פאר איבערייסען אנ'אפמאך

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

דער מאסקווער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" איז מודיע, אז דער סכסוך צווישען ענגלאנד און ראטענפערבאנד וועגען איבעררייסען, דורך די סאוויעטן, די קאנצעסיע פון דער גע- זעלשאפט גאלדפיעלד איז ענטגילטיג ערלעדיגט געווארען אויף אנ'אופן. אז די סאוויעטן צאהלען 3 מיליאן פונט ענטשעדיגונג אויסצוצאהלען אין משך פון 8 מיט א האלבען יאהר. די ערשטע ראטע, וואס דארף באלד איינגעצאהלט ווערען בעטרעפט 50 טויזענד פונט שטערלינג.

פראנצויזישע אינדוסטריע אויפן מארק אין ראטענפערבאנד

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

די פרעסע ווידמעט גרעסערע אפהאנדלונגען וועגען דער רייזע פון פראנצויזישען האנדעלס און אינדוסטריע מיניסטער קיין ראטענפערבאנד. די פרעסע שטרייכט אונטער מיט צופרידענקייט דעם פאקט, וואס די פראדוקציע פון דער פראנצויזישער אינדוסטריע געפינען א גוטען אפזאץ מארק אין ראטענפערבאנד זינט עס האבען זיך איינגעשטעלט נארמאלע פאליטישע בעציהונגען צווישען די ביידע לענדער.

די רייזע פון פראנצויזישען האנדעלס מיניס- טער האט דעם ציל צו פערפעסטיגען די יסודות פון דיווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען ביידע לענדער.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –	95.75
3 פראצענטיגע בוראוולאנע –	46.50
4 „ דאלארובקא –	53.25
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	77.13
5 „ ווארשאווער פ.-ב. 1934	58.75
5 „ לאדזער „ „	51.50
ענגלישער פונט – – –	26.40
דאלאר אפיצ. 5.30 נישט אפיצ. –	5.26
גאלד-דאלאר – – – –	8.91
גאלד-רובל – – – –	4.59
דייטשער מארק – – –	1.88

Mydło Bebe Szofmana פאר קינדער אונפערטרעטבאר

קינסטלער ארטור שיק דערצעהלט וועגען זיין בעזוך ביים באראן עדמאנד ראטשילד

ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט"

אין צוזאמענהאנג מיט'ן טויט פון באראן עד- מאנד ראטשילד, האבען מיר געהאט א שמועס מיטן לאדזער בערימטען קינסטלער ארטור שיק, וועל- כער האט אונז דערצעהלט וועגען זיין בעזוך ביים באראן מיט 9 יאהר צוריק.

ארטור שיק, רעדענדיג וועגען פערשטארבע- נעם באראן ראטשילד, האט ארויסגעוויזען אנ- אויסגעהויערען שמערץ צוליב'ן טויט פון דאזיגען גרויסען יודען. מיט דער גרעסטער בעגייסטערונג, וואס נאר א קינסטלער איז בכוח ארויסצעווייזען, רעדט שיק וועגען פערשטארבענעם באראן ראטשילד.

שיק דערצעהלט:

דאס איז געווען מיט 9 יאהר צוריק, ווען עס איז ארויס פון דרוק דאס ווערק „יעקב'ס ברו- נען" פון פראנצויזישען שריפטשטעלער פיער בע- נואא, מיט מיינע אילוסטראציעס צום בוך, האבען מיר ביידע בעקומען אנ'איינלאדונג פון באראן עדמאנד ראטשילד אויף א גלעזעל טיי אין זיין פאלאץ.

אין דער בעשטימטער צייט האבען מיר זיך געמאלדען אין פאלאץ, דארט האט מען שוין גע- וואוסט וועגען אונזער קומען און באלד האבען מיר זיך געפינען אין אויפנאהמס-סאלאן. עס איז איבעריג צו זאגען, אז דער פאלאץ איז קעניגליך איינגעארדענט און אין פערזעהען מיט אנ'אונגע- הויערען לוקסוס. דער אלגעמיינער איינדרוק איז, אז מען געפינט זיך אין דער סביבה פון א יודי- שען מלך. צום ערשט איז אריינגעקומען די פרוי פון באראן, א געמיטליך אבער א מאיעסטעטיש יודישע פרוי, אביסעלע שפעטער איז אריינגעקומען דער באראן אין בעגלייטונג פון זיין קאמער-דינער, איך האב געלייגט אכט אויף, דוכט זיך, א קליי- ניגקייט: איידער דער באראן איז אריין אין סאלאן, האט דער קאמער-דינער אפגעווישט די קלאמקעס פון דער טיר. ווי מען האט מיר שפעטער איבער- געגעבען, וואלט דאס זיין צוליב גרויסער פרומקייט.

דער סאלאן, אין וועלכען מיר זענען געזעסען איז אייגענטליך א מוזעאום פון יודישע אנטיקען. אויפ'ן שרייב-טיש ביי איהם איז געשטאנען א בילד פון זילבער, אנ'ארבייט פון געניאלען באטישעלי.

דער ערשטער איינדרוק ביים אנבליק, איז אנ'ער- שיטערענדער, זעלטען עס האט אויף מיר אזוי גע- ווירקט אנ'אנבליק פון א מענשען ווי דאסמאל ביים באראן ראטשילד. זיין אויסזעהן האט געוואלדיג געווירקט, אריסטאקראטיש און בריטסטען זיו פון וואהט. א גרייז-גרויער, הויכער וואוקס, אבער טיף איינגעבויגען, מאגער, לאנגע, דארע פינגערלעך, און דאס פנים — מיר.

אלע מאכלים, פרוכטען נאטירליך זענען גע- ווען ארץ-ישראל'דיגע. די פרוי האט דערביי אויס- געהויבען איהר ספעציעלע צופריידענקייט מיט די ארץ-ישראל פרוכטען און אין געווען שטארק שטאלץ דערמיט. דעם שמועס האט דער אלטיטשקער ליבער באראן אנגעהויבען מיט קאמפלימענטען פאר בענא- אר'ס בוך און מיינע אילוסטראציעס און איז באלד איבערגעגאנגען צו רעדען וועגען ארץ-ישראל. דא האט דאס פנים פון דעם גרייז-גרויען זקן אויפ- געלויכטען און האט דערצעהלט, אז מיט ארץ- ישראל האט ער זיך שטענדיג פעראינטערעסירט און האט פון לאנד א סך נחת.

דער באראן האט אויך געראדט וועגען זיינע קאלעקציעס פון יודישע אלטערטימליכקייטען, וואס זענען די איינציגע אין זיין בעזיץ און ער פער- מאגט ממש א גרויסען אוצר פון די דאזיגע קא- לעקציעס, א טייל פון די יודישע קאלעקציעס האט ער געשענקט דעם פאריזער מוזעאום „קליני", וואו מען האט אפגעגעבען צו דעם צוועק א ספעציע- לע אפטיילונג.

איך בין איבערצייגט, זאגט שיק, אז דעם בא- ראנס יודישע קאלעקציעס וועלען איבערגעהן צו א יודיש מוזעאום, אבער נישט אין פראנקרייך, נאר אין יודישען נאציאנאלען מוזעאום אין ארץ- ישראל.

שמועסענדיג וועגען יודען, האט דער באראן געזאגט:

— מיר ווערען אלע געבוירען יודען, נאר שפעטער וואקסען א טייל אויס פארכעס — אנדייטש אויף אסימילאציע און שמד — און אנדערע אמת'ע יודען.

מיר האבען פערבראכט מיט'ן באראן העכער א שעה צייט. איך האב אין איהם געזעהן א בעי- ווייז, ווי מען קאן זיין א גוטער יוד און אין דער זעלבער צייט א גוטער בירגער פון לאנד, וואו מען וואוינט. מיין מיינונג איז, אז עס איז אוועק פון דער וועלט א גרויסער יודישער טיטאן.

דער פערשטארבענער באראן האט זיך אין אונזער שמועס ארויסגעוויזען פאר א גרויסען עס- טעט און קולטור-מענש פון דער העכסטער מדרגה.

מיר האבען פערלאזען דעם באראן, באה א הארציג געזעגענען זיך.

נאכ'ן בעזוך האט פיער בענואא מיר געזאגט, אז ער האט בנאר וואס געזעהן איינעם פון די גרעסטע מענשען פון אונזער צייט, יודען מעגען זיין שטאלץ מיט אזא יוד, מיט אזא מענש.

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורע (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע- ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע פוך-באנדאזשען. אויך אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויי- קערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף בייגער- שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא- פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם. –גומי=זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל=ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 09=177 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק=בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

קלאנג=קינא • „MIRAŻ" 11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט און פאלג. טעג!

די פרעהליכסטע און מעלאדישסטע קאמעדיע פון סעזאן א.ג.

קוש מיך נאך

אין דער הויפט=ראלע:

AnnaOndra

אויסער'ן פראגראם: וואכען = זשורנאל פון „פאט" און „פאראמאנט"

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
6 נאוועמבער 1934

פּאַראַדאָקסען פון פּרעמיער'ס רעדע

דער ערשטער פּאַראַדאָקס: פאַרוואָס נישט אין סיים?

אין די רעדע פון פּרעמיער קאזלאָווסקי האָט דאָס-מאָל זיך באַהאַלטען עפּעס מעהר פּאַראַדאָקסען, איידער די פּראָגראַם-רעדעס פון די אַנדערע פּוילישע פּרעמ-יערען. דער ערשטער פּאַראַדאָקס איז דער פּאַקט, וואָס דער פּרעמיער האָט די רעדע געהאַלטען דורך ראַדיאָ און האָט נישט געוואַרט מיט איהר ביז עס וועט געעפענט ווערען דער סיים. דער פּרעמיער האָט אויסגעמיטען דערמיט נישט נאָר דעם גרויסען פּאַר-לאַמענט, דעם סיים, נאָר אויך דעם קליינעם, ד. ה. דעם סאַנאַציע-בלאָק... די רעדע האָט דער פּרעמ-יער געהאַלטען אויף אַ פערזאַמלונג פון די רעגיאָנאַל-גרופּען פון ב. ב. און נישט פאַר'ן פּלענום פון דער רעגירונגס-פּאַרטיי.

דער צווייטער פּאַראַדאָקס איז דער אויסוואַהל פון טערמין צו האַלטען די רעדע. די רעדע האָט דער פּרעמיער געהאַלטען דעם 31. אָקטאָבער, ד. ה. אין טאָג, ווען איבער גאַנץ פּוילען האָט מען געהאַל-טען רעדעס וועגען שפּאָרזאַמקייט.. לויט זיי עס פערשטייט דער איינפאַכער בירגער אין פּוילען, מעדייט שפּאָרזאַמקייט אַזאַ אופן פון לעבען, וואָס די אויסגאַבען זענען פולקאָם צוגעפּאַסט צו די הכנסות. אָבער אין שפּאָרזאַמקייטס-טאָג האָט דער פּרעמיער אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אַז פּוילען קאָן זיך ערלויבען צו האָבען אַ דעפיציט אין בודזשעט, ווייל „די בעדייטענדע פערבעסערונג אויפ'ן געלד-מאַרק בעווייזט, אַז די מלוכה קאָן לייכט געניסען פון קרעדיט“. דער בודזשעט-דעפיציט פון דער מלוכה איז אַ בעווייז, אַז די מלוכה לעבט איבער איהרע מעגליכקייטען, עס הייסט, אַז די מלוכה גיט אויס מעהר ווי זי האָט פון איהרע לויפענדע הכנסות. מיר רעדען שוין נישט וועגען דעם, צי קאָן זיך פּוילען ערלויבען אַ דעפיציט אין בודזשעט פון 150 מיליאָן זלאָטעס. אָבער אויסער דעם דאַרף מען בעמערקען, אַז אַרויסזאָגען אַזאַ מיינונג גראַד אין טאָג פון שפּאָרזאַמקייט איז עפּעס נישט דער בעס-טער מוסטער פאַר'ן בירגער.

בנוגע דער פראַגע צי די רעגירונג קאָן זיך ערלויבען אַ דעפיציט פון 150 מיליאָן זלאָטעס אונטערשיידט זיך די רעגירונג אין דער מיינונג פון דעם גרעסטען טייל פון דער געזעלשאַפט. די רעגירונג האַלט, אַז די מלוכה-הלוואה האָט געגעבען דעם בעווייז, אַז די עפענטליכע ווירטשאַפט איז בכוח צו דעקען, הגם מיט געוויסע אָנשטרענגונגען, די לויטיגע בעדערפנישען פון דער מלוכה. ווידער די געזעלשאַפט האַלט, אַז פאַר די בעדערפנישען פון דער מלוכה צאָהלט זי מעהר ווי זי קאָן, ווייל זי צאָהלט נישט בלויז פון איהרע לויפענדע הכנסות, נאָר אויך פון פערמעגען. אַ חוץ דעם האַלט די געזעלשאַפט, אַז דאָס אַריינהאַקען אין מוח פון דער ביוראָקראַטיע, אַז די געזעלשאַפט איז אימשטאַנד צו דעקען אַלע נויטען פון דער מלוכה, וועט געבען דער ביוראָקראַטיע פיל געלעגענהייטען די בעדערפ-נישען צו פערגרעסערען און צו ווענדען זיך נאָך דער הילף פון דער געזעלשאַפט צו אָפט, צי אין דער פאָרם פון אַרויפלעגען נייע שטייערען, אָדער אין דער פאָרם פון נייע הלוואות.

דער דריטער פּאַראַדאָקס ליגט אין דער בע-ציהונג צו דעם שטייער-צאָהלער. דער פּרעמיער האָט דאָ געהערט וועגען שריט, וואָס זענען שוין געקומען און וועגען שריט, וואָס דאַרפען ערשט קומען. סיי דאָס ערשטע, סיי דאָס צווייטע דאַרף ברענגען הנחות פאַר די שטייער-צאָהלער. דערווייל אָבער אין די נייע שטייער-אָרדינאַציע אויפגענומען געוואָרען דורך די שטייער-צאָהלער זעהר נישט גערן, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער פּרעמיער האַלט איהר אַלס זעהר גינסטיג פאַר'ן צאָהלער. די רעגירונג האָט איינגעפיהרט פערקלענערטע שטראָפען פאַר פערלעגענע שטייערען און האָט פערקלערט די פּראָצענטער פאַר צוליגען די שטייערען אויף ראַטעס. אָבער גלייכצייטיג האָט די רעגירונג פאַראויס אָנגעקינדיגט, אַז די סומע פון די שטייערען וועט לויט'ן נייעם בודזשעט פערגרעסערט ווערען אויף 39 מיליאָן זל. מען דאַרף דעריבער ערוואַרטען, אַז נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די שטראָפען פאַר פערלעגענע שטייערען וועלען פערקלענערט ווערען און עס וועלען פערקלענערט ווערען די פּראָצענטער פון פערגרעסערען די שטייערען, וועלען די הכנסות פון דער מלוכה פערגרעסערט ווערען דורך שטראָפען פאַר פערלעגענע שטייערען. בנוגע דער רעפאָרם פון די שטייערען האָבען מיר נישט געהערט קיין שום טרייסט ידיעות. שוין עטליכע מאָל האָבען מיר געהערט פון די אָפיציעלע רעגירונגס-פאַקטאָרען אַז די רעגירונג גרייט צו אַ פּראָיעקט פון שטייער-רעפאָרם. דערווייל האָט דער פּרעמיער אָנגעקינ-דיגט די רעפאָרם פון גרונט-שטייער. דאָס איז אַ שטייער, וואָס ברענגט אַ דריטעל פון דער סומע, וועלכען עס גיט דער אינדוסטריע-שטייער. די רעגירונג האָט זיך גענומען רעפאָרמירען דעם שטייער, וואָס בעלעסטיגט צום ווייניגסטען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען, און האָט פערנאַכלעסיגט צו רעפאָר-מירען די שטייערען, וועלכע בעלעסטיגען צום מייס-טען, דאָס הייסט דעם אינדוסטריע-שטייער און דעם הכנסה-שטייער.

דער פערטער פּאַראַדאָקס אין די בעציהונג פון דער רעגירונג צו דער קאָמונאַלער ווירטשאַפט. דאָ האָט די רעגירונג צוגענומען אַ טייל פון די הכנסות פאַר זיך. אַ חוץ דעם האָט דער פּרעמיער אָנגעקענט, אַז מען מוז אונבעדינגט זיך אַראָפּ-זען אין די הוצאות צום מצב, וועלכער איז אָנגעוויזען דורך'ן לעבען גופא, דאָס הייסט צו דער מדרגה פון די פאַקטישע איינקונפטען. עס איז דערפון גע-דרונגען, אַז די זעלבסטפערוואַלטונגען איז נישט ערלויבט צו האַנדלען לויט'ן ביישפּיל פון דער רעג-גירונג, וועלכע טאָלערירט דעם דעפיציט פון 150 מיליאָן.

דער פינפטער פּאַראַדאָקס איז די פראַגע פון די פּרייזען. דער פּרעמיער האָט ערקלערט, אַז אויפ'ן ביישפּיל פון די באַהן-טאַריפען זעהט מען ווי אָפּ-הענגיג ס'זענען די פּרייזען פון אומזאַץ, נייע פער-לייכטערונגען ווירקען אויף דער פערגרעסערונג פון די אומזאַצען, דאָס הייסט זיי ווירקען אויף דער פערבעסערונג פון דער אַלגעמיינער לאַגע אין דער ווירטשאַפט. דער פּרעמיער הייסט עס אַנערקענט פּולשטענדיג דעם פּרינציפּ, אַז די פערקלענערטע פּרייזען רופען אַרויס אַן אויפלעבונג אין די אומ-זאַצען. פון דעם שטאַנדפּונקט האָט אויך דער פּרעמ-יער אָפּגעשאַצט די פערקלענערונג פון די פּרייזען פון באַהן, פון זאַלץ און פון די פּאָסט- און באַהן-טאַריפען. פאַרוואָס אָבער רעאַליזירט נישט דער פּרעמיער אויך אויף אַנדערע געביטען דעם דאָזיגען פּרינציפּ? אַ בעווייז פון דאָזיגען פּאַראַדאָקס איז דער פאַקט, אַז גלייכצייטיג מיט דער רעדע פון פּרעמיער האָט זיך בעוויזען אַן ערקלערונג, אַז עס וועט נישט זיין קיין פערקלענערונג פון די פּריי-זען אויף טאַבאַק און פּאַפּיראָסען. זיכער קאָן מען נישט טרוימען אפילו וועגען אַ פערקלענערונג פון די פּרייזען אויף שפּירט, שוועבעלעך א. אַ. און דער פּרעמיער האָט דאָך אַליין געזאָגט, אַז די פער-קלענערונג פון די פּרייזען פערגרעסערט דעם אומ-זאַץ.

דייטשלאַנד, די מדינה פון אַנעקדאָט

וואָס דער מיניסטער זאָגט, טאָר דער בירגער נישט איבערחזר'ן

דייטשלאַנד איז געוואָרען דאָס לאַנד פון אַנ-עקדאָט. נישט דערפאַר, וואָס דאָ ווערען יעדע עט-ליכע טאָג געשאַפען נייע אַנעקדאָטען, נאָר דערפאַר, וואָס צווישען דייטשען לעבען און דער דייטשער געזעצגעבונג ענטשטייען אַלע מאָל אומגעלומפּערטע אַנעקדאָטישע קאָנפליקטען, פון וועלכע עס ווערט אַלעמען ביטער און לעכערליך.

אין פראַנקפורט זענען אַרעסטירט געוואָרען צוויי „אַמיזאַציאָנען“ פאַר פערשפּרייטען פאַלשע ידיעות, וואָס קאָנען אַרויסרופען פּאַניק. דערביי האָט די פּראָקוראַטור געמאָלדען, אַז דער קאַמף מיט אַזעלכע פערשפּרייטער פון פּאַניק וועט געפיהרט ווערען אָהן רחמנות. וואָס — זשע האָבען עס געזאָגט די צוויי „יאַזשאַרעס“?

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז זיי האָבען פאַרגעליגט פערשידענע פירמעס צו קויפען ביי זיי סחורות און דערביי האָבען זיי אונטערגעשטראָכען, אַז באַלד וועט די דאָזיגע סחורה פערשווינדען פון מאַרק. וואָסער בידערטיגקייט דאַרף מען בעזיצען צו פערפאָלגען אַזעלכע מענשען, בעת עס וואָלט אייגענטליך געדאַרפט אָנהויבען פון ווירטשאַפטס-מיניסטער אַליין, וועלכער רעדט אָהן אויפהער וועגען דעם, אַז ס'פעהלען רוי-שטאָפען, אַז דער עקס-פּאָרט איז אַ לעכערליכער און אַז עס זענען לחלוטין נישט פערהאַן קיין דעוויזען, וואָס דאָס ווידער ערלויבט נישט איינצוקויפען אין אויסלאַנד קיין וואָל, קיין לעדער, קיין פעטס און צעלולאָיד.

איבאַייבעם מיט שאַכטען וואָלט מען געדאַרפט דערביי אַריינזעצען אין טורמע די רעדאַקטאָרען פון אַלע ציַיטונגען, בעזונדערס די, וועלכע פער-נעהמען זיך ספּעציעל מיט די פראַגען פון דער דיי-טשער עקאָנאָמיק. ס'איז גענוג צו נעהמען אין דער האַנד אַריין די ערשטע בעסטע דייטשע צייטונג. אומעטום קאָן מען געפינען נישט נאָר אַבדייטונגען, נאָר איינפאַך יאָמערען וועגען דער נויטיגקייט אונ-טערצוהאַלטען דעם שנעל פאַלענדיגען עקספּאָרט דורך איינקויפען רוי-שטאָפען און אַרויסגעבען די פאַבריקאַנטען די נויטיגע דעוויזען. די קאָנפעקציאָ-נערען אַ שטייגער זאָגען: „אויב לאַנד קאָנען מיר מיאוסקייט פערקויפען, אַ שטייגער פּאַלטענס פון האַלב-שטאָפען, אָבער אויף אַרויסצופיהרען דאַרף מען דאָך האָבען לייטישע סחורה, גיט זשע אונז וואָל, דעוויזען, וועלען מיר קאָנען פערקויפען פאַר דער בעסטער וואַלוטע“.

„פראַנקפורטער צייטונג“ האָט דער פראַגע וועגען פעטס געווידמעט אַן אַרטיקעל פון עטליכע קאָ-לאָמענטער לאַנג. דער אַלגעמיינער אויספיהר איז: קיין פעטס וועט נישט זיין, דאָס איז נישט אינגאַנצן ריכטיג, ווייל קיין פעטס איז שוין נישטאָ. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז פון גאַנצען סכום פעטס, וואָס ווערט אין דייטשלאַנד גענוצט, פערמאָגט דאָס לאַנד בלויז איין דריטעל. די איבעריגע צוויי דריטעל בעקומט מען אָדער פון די צפון-לענדער, אָדער פון דרום-לענדער. נאָר סיי אין צפון, סיי אין דרום מוז מען צאָהלען אין באַר געלד, דעריבער ליגט פאַר די „פראַנקפורטער“ צו קויפען קאָרן אויפ'ן באַלקאַן, צו האָדעווען דערמיט די דייטשע חזירים און דערפון קריגען דעם נויטיגען פעטס. עס פערשטייט זיך, אַז ביז דער דייטשער חזיר וועט ווערען פעט, וועט דער דייטש גופא ווערען מאָגער ווי אַ שטיק האָלץ. און דאָס פיהלט זיך שוין.

פוטער איז בעדייטענד טייערער געוואָרען. מען גיט שוין נישט אַרויס אַפילו קיין מאַרגאַרין. זייף איז קאַליע געוואָרען, און ביליגע סאָרטען זענען איבער-גאַנצען פערשוואונדען, ווייל דער פּראָדוצענט בע-קומט בלויז אַ פערטעל פון דעם סכום פעטס, וואָס ער מוז האָבען.

די ביליגע סאָרטען ציגאַרען זענען פון לאַנג שוין פערשוואונדען און דערפאַר קלינגט זיי אַ חוזק דער אויפרוף פון געבעלסן, וועלכער פאָדערט פון דער בעפעלקערונג נישט צו לייגען קיין שום אַכט אויף די קלאַגען וועגען סחורה-הונגער.

מען לייענט דעם אויפרוף פון געבעלסן און מען לאַכט. וואָסער קלאַגען איז דאָס, אויב מען האָט אַפילו שוין בעשלאָסען איינצואָרדענען אַ צייט פון הונדערט אַ-שפּאָרונגס-טעג? און צו וואָס די מעשיות מיט די קלאַגען, אויב דער זייף טויג אויף כפּרות, אויב דאָס ברויט איז געוואָרען שוואַרץ, אויב קיין וואָל-גאַרן איז נישטאָ אינערגיץ, אויב דער בענזין איז געוואָרען אויס בענזין און איז עפּעס אַ מין סם.

און דאָ קומט דער דייטשער פּראָפעסאָר באַרד-ה'ס און מעלדעט, אַז ער האָט ערפונדען אַ מיטעל צו מאַכען מעהל פון עפּעס ווילדע קרייטעכצער!

ס'איז אַ בעקאַנטע זאַך, אַז אויב דעם מענש גייט גוט, פערצעהמט ער זיך נישט מיט אַזעלכע בעגליקענדע ערפינדונגען.

יודיש אָפיציעל אַנערקענט

פון ענגלישען בילדונגס-מיניסטעריום

אַלע יודישיסטען אין ענגלאַנד, וואָס גיבען נאָר אַ טראַכט איבער דעם הייַנטיגען צושטאַנד פון יודיש, מוזען זיך אָפּגעבען מזל-טוב: דער קאַמף פאַר דער אָפיציעלער אַנערקענונג פון יודיש אַלס אַ פולשטענדיג ליטעראַריש ענטוויקעלטע שפּראַך האָט זיך די טעג פאַרענדיגט מיט אַ נצחון אין לאָנדאָן.

די זאַך איז פאָרגעקומען אַזוי:

דאַכט'ן ווינטער, אויף אַ משך פון אַ זעקס-זיבען מאָנאַטען, וועלען געעפענט אין אַלע געגענ-טען, איבער דער לענג און דער ברייט פון לאַנד, אָוונט-קלאַסען פאַר דער אַרבייטס-יוגענט. מען לערנט אין די אָוונט-קלאַסען שפּראַכען, זיסענ-שאַפט, ליטעראַטור, קונסט, פאַכען. די שילער גייען די צעהנדליגער טויזענטער. עס קאָסט כמעט גאָר-נישט, בלויז עטליכע שילינג דער זמן, דער גאַנצער קורס אפשר אַ פּאָר פונט. די לעהרער זענען אויסגע-קליבען פון צווישען די אַלגעמיינע שול-לעהרער מיט דיפּלאָמען. אָפט זוכט מען אויס ספּעציאַליסטען. די סיסטעם פון לערנען איז שרעקליך אַוועקגעשטעלט, און מען האַלט איין איין זוכען מיטלען צו פערבעסער-רען, פערגרינגערען און פערשפּרייטען בילדונג צווי-שען פאָלק.

וואו מען גייט און וואו מען שטייט, איבעראויפס אין אַרימערע געגענטען, אין די פאָלקס-שול, באַה-נען, טראַמוויען, אויטאָבוסען, אויף די ווענט — אומעטום קלעפּט מען אויס גרויסע פּלאַקאַטען: קום, לערן זיך וואָס דיר געפעלט! בלייב נישט הינטער-שטעליג! דער קאַמף פאַר עקזיסטענץ פאָדערט, דו זאָלסט זיך אויסלערנען, אויסבילדען. קלאַסען אומע-טום! עס וועט דיר קאָסטען כמעט גאָרנישט! גיב אָפּ דיינע פרייע ווינטער-אָוונדען זיך צו ענט-וויקלען! לערן זיך צו אַ פאַך, געשיכטע, ליטעראַ-טור, שפּראַכען. אַלץ קומט צונוץ!

מיט איין וואָרט, דאָס בילדונגס-מיניסטעריום קאָן נישט דורך קיין אַלע מיטעל, ווי אַזוי צו ציהען די יוגענט צו בילדונג, ענטוויקלונג. קיין שום לימוד איז נישט פערגעסען אָדער בעוויטיגט, זאָלען זיך נאָר איינגעפינען שילער, וועט מען תיכף עפענען נייע קלאַסען, וואָס עס זאָל נישט קאָסטען דער רעגירונג.

די לעצטע טעג מיט'ן אָנהייב פון דעם נייעם לערן-יאָהר, האָט דאָס בילדונגס-מיניסטעריום גע-עפענט אין יודישען געגענט קלאַסען צו לערנען יודיש — די שפּראַך און די ליטעראַטור. אין פלוג זען מען מבטל זיין דאָ דעם נצחון פאַר יודיש. וואָס מאַכט מען דערפון אַ וועזען? בכן, עס האָבען זיך איינגעפונען אַ צוואַנציג ענטוזיאַסטען, געפאָ-דערט, מען זאָל פאַר זיי עפענען אַ קלאַס. נו, איין שוואַלב, אַפילו אין דער פאָרם פון אַ 20 יונגע מענשען, מאַכט נאָך קיין זומער נישט. און פון אוי-בענאויף בעטראַכט, קען מען טאַקע אָפּגעבען גע-רעכט די געגנער. אַ'ן אָוונט-קלאַס האָט קיין גרויסען בעדייט נישט אין ענגלאַנד, קען קיין גרויסע ווירקונג נישט האָבען. דערפון קען מען האָפען, עס זאָל אויסוואַקסען אַ געזונדע, פערשטענדיגע ערנ-סטע שטעלונג צו יודיש.

אָבער טראַכט מען זיך טיפער אריין אין דער זאַך, זעהט מען בולט, אויף ווי ווייט די קריטיקער, וואָס גיסען אַז מיט קאַלט וואַסער, זענען בלינד צו זעהן די פאַקטען הינטער דער אויסערליך, דאַכט זיך, נישט וויכטיגער געשעהעניש.

איינס מוז מען פערשטיין: אַז נישט נאָר די צוואַנציג יונגע ענטוזיאַסטען האָט די רעגירונג אין זינען, נאָר די נאָכפאָלגער פון די דאָזיגע, אַזוי צו זאָגען, פּיאָנערען. די רעגירונג וועט זיך נישט בעמיען די מיה אויפצוזוכען פּלאַץ, לעהרער א. אַז. וו. אויב זי וואָלט נישט האָבען אַ גרונד צו גלויבען, אַז נאָך און נאָך יודישע סטודענטען זענען פערהאַן, אַז דער קלאַס וועט נישט זיין בלויז אַ צייט-ווייליגער, עפענען אַ קלאַס, כדי אויסצופרובירען איז נישט אַזוי פשוט, מען מוז, אַ חוץ ספּעציעלע לעהרער אָנשטע-לען, איינאָרדענען אַ סיסטעם פון לערנען, אוועק-שטעלען עקזאַמענס, מיט פּאַלמענעס צום עקזאַמע-נירען. אויסער דעם מוז מען באַלד לאָזען דרוקען טעקסט-ביכער, פאַר ליטעראַטור, גראַמאַטיקעס. דאָס אַלץ איז שוין אַ בעדייטענדע אונטערנעהמונג, און אַ קלאָרער בעווייז: אַז נישט צוואַנציג, נאָר אַ וויכ-טיגע גרופּע פערלאַנגען, מען זאָל לערנען יודיש אונטער דער אויפזיכט פון בילדונגס-מיניסטעריום.

מיט איין וואָרט, יודיש האָט געוואונען אַ גרוי-סען זיג אין ענגלאַנד. אפשר וועט אויסוואַקסען אַ נייע חענדונג אין דער צוקונפט — אַ יודיש געשאַפען אויפ'ן ענגלישען באָדען. עס איז דאָ האָפענונג.

ה. ב.

4 ארץ-ישראל-פּעטיציעס

אויף דער לויפענדער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע

זשענעווע (ט״א) אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע, וואָס קומט איצט פאָר אין זשענעווע, געפינען זיך פאָלגענדע פּעטיציעס, וואָס בעציהען זיך אויפ'ן א״י-מאַנדאַט: 1) אַ פּעטיציע פון „אַראַביש-סירישען קאָמי-טעט“ אין פּאַריז וועגען די א״י-געשעהענישען פון אָקטאָבער 1933, 2) אַ פּעטיציע פון ד״ר ווייבשאַל, פּאָרזיצער פון צ. ק. פון רעוויזיאָניסטען-פערבאַנד אין א״י און 3) אַ פּעטיציע פון „בריה קבוץ גלויות“ אין א״י.

אַלע דריי פּעטיציעס, וואָס זענען פערוועהען מיט בעמערקונגען פון דער מאַנדאַטאַר-מאַכט און וועלכע (עס ווערט, באַמערקט) פון פערשידענע שטאַנד-פּונקטען בעהאַנדעלט דאָס פּראָבלעם פון יודישער עליה קיין א״י, ווערען אין דער מאַנדאַטאַר-קאָמיסיע רעפערירט דורך דעם בעלגישען דעלעגאַט אָרטס.

לסוף געפינט זיך אויף דער טאָג-אָרדנונג אַ פערטע פּעטיציע, אונטערגעשריבען דורך אַ פער-באַנד פון אַראַבישע פרויען אין א״י. וועגען דער וואַהל-אָרדינאַציע צו די א״י-מוניציפּאַליטעטען. אַלס רעפערענט פון דער פּעטיציע איז בעשטימט געוואָ-רען דער שפּאַנישער דעלעגאַט פּאַלאַסיאָס.

די דאָזיגע פּעטיציעס שיינען צו זיין פון גאַנץ קלייגער בעדייטונג און מען דאַרף נישט אָננעמען, אַז די קאָמיסיע וועט ערלעדיגענדיג זיי, אַרויסטרע-טען פון די ראַהמען פון דעם, וואָס איז געוואָרען געוואָהנט אויף איהר יעדע סעסיע, די פערהאַנדלונגען פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע זענען, ווי געוועהנליך, געהיימע.

דייטשע בעק און יודישע ציגען

קליינער פעליעטאָן
פון דוד איינהאָרן

גענומען א צייט ווען איך האָב זעהר געהאַלטען פון די דייטשען, און יעדעס מאָל ווען איך פלעג זיי פערגלייכען מיט די יודען האָבען זיי מיר אַלץ בעסער געפעלען געוואָרען.

ווי זיי זענען דיסציפּלינירט! ווי זיי זענען אָרגאַניזירט! טויזענד מענשען איין פיהרער! טויזענד קעפּ איין געדאַנק! טויזענד פיס איין מאַרש!

וואָס זענען מיר יודען אַקעגען זיי? יעדער יוד מוז האָבען זיין משוגעת. יעדער יוד לעבט זיך אויף זיין שטייגער. טויזענד יודען — טויזענד דעות; טויזענד יודען — טויזענד פּראָצעסען, טויזענד סעקרעטאַרען. יעדער יוד איז זיין אייגענער גענעראַל. פּרובירט, שטעלט אַוועק א יודישען רעגימענט און הייסט איהם מאַרשירען. אין א רגע אַרום וועט ווערען א כאַאָס:

— וואָס הייסט, רעכט געהען? וועט טענה'ן איין יוד — פאַרוואָס נישט לינקס? אין וועלכען ספר פּראַלניק שטעהט דאָס געשריבען, אַז מען מוז דוקא געהען רעכטס? און פאַרוואָס עפּעס פיר אין א ריהע, און נישט פינף? ... עס פאַראַויס און נישט צוריק? און פאַרוואָס מוז איך דאָס געהען צוזאַמען מיט שמערלען, אַז איך האָב גאָר ליב צו געהען מיט בערלען? שמערלען האָב איך פיינט שנאה מות, און איידער דער גענעראַל וועט זיך אַרומזעהען, וועט זיך דער גאַנצער פּאָלק צוגעהען יעדער אין זיין וועג, ווי איהם געפעלט, לויט זיין משוגעת.

און ווי זעהט דאָס אויס אויף יודישע פערזאַמלונגען? וויפיל מענשען, אַזוי פיל רעדנער; וויפיל רעדנער, אַזוי פיל קריטיקער. ווען איהר ווילט יודען איבערצייגען, מוזט איהר מיט יעדען באַזונדער רעדען, פאַר יעדען באַזונדער צוגרייטען א רעדע.

אָבער די דייטשען: איינס צוויי, איינס צוויי, רעכטס, לינקס, און עס געהט ווי געשמירט.

זאָגסטו עפּעס א יודען, טוט ער גלייך פערקעהרט, דער יוד האָט אַנ׳אַלטען כלל: אויב יענער גיט מיר אַנ׳עצה, איז דאָס מסתמא פאַר איהם גוט און פאַר מיר שלעכט, וועל איך טאַקע טון קאַפּויער.

מיט׳ן דייטש איז דאָ אַנדערש. אָט הערט א מעשה: מיט א צעהן יאָהר צוריק האָב איך אַזוי שפּאַצירט אין א בערלינער פאָרשטאָט. פּלוצלונג זעה איך אויף׳ן וואַנט אַ ריזיגען אויפשריפט:

„פּאָליציייאישע פעראָרדנונג וועגען די שפּרינגענדיגע בעק“.

פון אָנפאַנג האָב איך געמיינט, אַז דאָס איז א רעקלאַמע פון א צירק וועגען דרעסירטע בעק. אַז איך האָב זיך אָבער גוט צוגעקוקט, האָב איך דערזעהן, אַז דאָס איז טאַקע פון דער פּאָליציי. און, ווי בעקאַנט, מאַכט די דייטשע פּאָליציי קיין וויצען נישט. הכלל, טראַכט איך, וואָס זענען דאָס פאַר א מינים שפּרינגענדיגע בעק? און איך מוז זיך מודה זיין: וואָס מעהר איך האָב געלעזען, אַלץ ווייניגער האָט מיין יודישער שכל דאָס בעגומען.

און אָט וואָס דאָרט איז געשטאַנען: אַלע דייטשען, וואָס האָבען ציגען און וואוינען אין קייזער שטראַסע, מוזען פיהרען זייערע ציגען צום שפּרינגענדיגען באָק מאַקס, וואָס וואוינט קנעזעבעק שטראַסע 8. אַלע דייטשען וואָס וואוינען אויף ווילהעלם שטראַסע מוזען פיהרען זייערע ציגען צום שפּרינגענדיגען באָק פראַנץ, אויף פרידריך שטראַסע 18.

קורץ און גוט, אין מיין נוסח האָב איך זיך גע-ווענדעט צו א דורכגעהענדען דייטש ער זאָל מיר פערטייטשען.

— דאָס איז זעהר איינפאַך — האָט דער דייטש מיר ערקלערט — דאָס איז וועגען פערבעסערען די ראַסע פון די ציגען. די בעק, נעמליך, זענען פון א גוטער ראַסע.

— און טאָמער וויל איינער זיין ציג פיהרען צו אַן אַנדערען באָק? — האָב איך געפרעגט.

— דאָס קען מען נישט, זייט אַזוי גוט און לעזט ווייטער — האָט דער דייטש מיר רוהיג ערקלערט.

און ווירקליך. אונטען איז געשטאַנען, אַז ווער עס וועט נישט פאָלגען דעם בעפעהל, וועט בע-שטראָפט ווערען מיט 15 מאַרק.

— און אַלע פאָלגען? — האָב איך דעם דייטש געפרעגט.

— ווי אַזוי דען! — האָט ער מיר קורץ גע-ענטפערט.

איצט, נעמט, אדרבא, א יודען און הייזט איהם אָן צו וועלכען באָק ער זאָל פיהרען זיין ציג.

— וואָס הייסט? — וועט ער בעמען שרייען — וואָס איז מיר טאַדרעס א מחותן? וואָס, זיין באָק מיט מיין ציג האָבען דאָס חתונה געהאַט? געשטאַנען צוזאַמען אונטער דער חופה? פון מיינעטוועגען מעג זיין באָק מאָרגען איינגעמען א מיתה משונה, דאָס געהערט אַפּיסעל! טאַדרעס פאַרך האָט גע-נומען מיין ציג אין אַ׳עגדזע! און ווי איז, אַז מיר גע-פעלט צו פיהרען די ציג צו חיים׳ס באָק? ס׳געהערט א יחוס — טאַדרעס׳עס באָק!

איצט פּרובירט ערקלערען דעם יודען מכוח ראַסע.

— וואָס מיר ראַסע־שמאַסע! — וועט דער יוד מאַכען א געוואַלד — פון וואַנען בין איך זיכער, אַז מיין ציג וועט האָבען פון איהם א ציג — ואפשר וועט זי גאָר האָבען אַ באָק? און וואָס וועל איך דאַן טון מיט איהם? וואָס? מעלקען וועל איך איהם? מיר איז שוין ליבער א ציג פון א שלעכטער ראַסע, ווי אַ באָק פון א גוטער ראַסע! מיט איין וואָרט, מען קאָן זיך שוין פאָרשטעלען מיט וואָס דער יוד וועט ענדיגען. ער וועט ענדיגען וואָס ער וועט אַ-טאַדרעס׳ן, אַז זיין באָק אָראָפּרייסען די בערדלעך און אָפּען ערקלערען, אַז טאַדרעס׳עס באָק איז גאָר קיין באָק נישט, נאָר א שד, אַ טייוואָל, אַ מזיק, אַפילו שטעלטער דבר־אחר.

מיר איז נישט איינגעפאַלען, אַז עס איז שוין בעסער, ווען יעדער האָט זיין משוגעת ווי יוען זעכציג מיליאָן ווערען משוגע אויף איין מאַניע.

עס איז שוין בעסער, ווען יעדער וויל זיין זיין אייגענער גענעראַל, ווי ווען הונדערט טויזענד לאָזען זיך קאָמאַנדירען פון א חסר־דעה אין גענע-ראַלסקע שליפעס. (פ.—ס.)

א קאָלווירט פון אוקראַינישע פויערים וואָס טראָגט דעם נאָמען „שלום־עליכם“

(פון אַ בעזוך)
פון ב. צ. גאָלדבערג

אַז עס איז שוין דאָ אַ קאָלווירט (קאָלעקטיווע ווירטשאַפט), וואָס טראָגט דעם נאָמען שלום־עליכם האָב איך דיך דערוואוסט טאַקע פון א — גוי, ער האָט דאָס מיר דערציילט נישט חלילה, חייל ער האָט עס געהאַלטען פאַר אַ ביד־וואונדער, צו ווייל איך בין אַ יוד. אָדער אַ קרוב. ניין, דער נאָמען איז אַ-רויסגעקומען גאַנץ צופעליג און צוליב גאָר אַנ׳אַנדער מיין.

איך בין געזעסען אין אוקראַינישען מיניסטער-ריום פאַר אַגריקולטור. דאָרטען האָבען מיר גע-שמועסט וועגען וואָס מען שמועסט אומעטום אין ראַ-טענפערבאַנד — תבואה. יאָ אַראָפּגענומען די תבואה צו דער צייט, נישט אַראָפּגענומען די תבואה צו דער צייט, יאָ פערדיט לויט׳ן פּלאַן, נישט פערדיט לויט׳ן פּלאַן, אַזוי און אַזוי פיל קילאָגראַם תבואה פאַר אַנ׳-אַרבייטס־טאָג. אַזוי און אַזוי פיל ברויט איבערגע-געבען צו דער רעגירונג, אַלס ביישפּיל ווערען דער-מאָנט קאָלווירטען. רופט זיך אָפּ איינער פון די ביים טיש: „אָט נעהמט דעם קאָלווירט שאָלעם-אַלייכעם, ער האָט היינטיגען סעזאָן אַזוי און אַזוי“.

פרעג איך: וואָס איז דאָס פאַרא קאָלווירט שלום־עליכם?“

ענטפערט ער: „ס׳איז אויפן נאָמען פון שלום-עליכם“, אַ שרייבער“.

פרעג איך: „ווער איז געווען דער שלום־עליכם?“

ענטפערט ער: „אַ יודישער שרייבער געווען אין אוקראַינע, זעהר אַ בעריהמטער שרייבער, פון די גרעסטע אין אוקראַינע“.

פרעג איך: „איז דאָס אַ יודישער קאָלווירט?“

ענטפערט ער: „פאַראַן דאָרטען יודען אויך, אָ-בער עס איז אַנ׳אינטערנאַציאָנאַלער קאָלווירט. מעהרסטענטייל אוקראַינער, אָבער פערהאַן אי פּאָ-ליאַקען, אי דייטשען, אי יודען“ — און ער גייט צו-ריק צו די קילאָס תבואה און די אַרבייט פון קאָלווירט.

זאָג איך: „איך וואָלט געוואָלט אַ בעלן זעהן ווי אַזוי אַנ׳אינטערנאַציאָנאַלער קאָלווירט אַרבייט, — מען קריגט זיך נישט?“

ענטפערט ער: „חלילה, אַזוינע זאַכען דערלאָזען מיר נישט. איהר קענט צופאָהרען אַ קוק טון, אויב איהר ווילט, ס׳איז אַ גוטער קאָלווירט, אָבער קיין נאַציאָנאַלע פראַגע וועט איהר דאָרט נישט געפינען. מיר האָבען געלעזט די נאַציאָנאַלע פראַגע“.

זאָג איך: „איך וואָלט אָבער וועלען אַנקוקען דעם קאָלווירט“.

ענטפערט ער: „אדרבא. מיטן גרעסטען פער-גענייגען, מירן איך געבען אַ בריף צום פערוואַל-טער. ער זאָל איך ווייזען אַלץ, וואָס איהר ווילט זעהן און פערענטפערען אַלע אייערע פראַגען“.

זאָג איך: „גוט, איך פאָהר נאָך היינט בייטאָג.

ווען דער אָנערקענונג, וואָס שלום עליכם האָט אין ראַטענפערבאַנד איז שוין גענוג געשריבען גע-וואָרען. אָנערקענונג איז אָבער נישט דאָס וואָרט פאַר דעם, איהר אָנערקענט איינעם, וואָס שטייט אין דרויסען, איינעם, וואָס איז אייך דערווייל נאָך פרעמד וואָס איז אַ דייטיגער. שלום־עליכם איז דאָ אַזוי אַרייגעוואַקסען אין דער ליטעראַטור פון לאַנד. אין דער קענטניש פון מענשען, אַז ער איז נישט מעהר „אַ שרייבער פון יודיש—דייטש פאַר ווייבער און פאַרן פּראָסטען פאָלק“. און ער איז אויך מעהר נישט אַ יודישער שרייבער, — ער איז אַ שרייבער פון ראַטענפערבאַנד.

אין שדה־לבן לויפען 2 גאַסען, איינע פּאַראַ-לעל צו דער אַנדערער. איינע הייסט שעווטשענקאָ, די צווייטע — שלום עליכם. ביי איין פּונקט קומען זיך די גאַסען צוזאַמען, זיי גיסען זיך צונויף אין איין סקווער. אָט דאָס האָט פּאַסירט מיט שלום-עליכמען אין דעם בעוואוסטזיין פון רוסישען פאָלק.

איך בין געפאָהרען אויף דער וואָלגע. זיך איך אין רעסטאָראַן פון דער שיף אַנטקעגען א דאַמע, אַ וואָלגערין, — זי איז טאַקע געבוירען געוואָרען אין קאָסטראָמאַ, פון וואַנען די צאַרישע ראָמאַנאָווס זענען געקומען, אָבער זי איז דער-צויגען געוואָרען, האָט החתונה געהאַט און לעבט אין סאַמאַרע. צווישען מיר זיך וועגען ליטעראַטור. זי קען סינקלער לויאיס, דרייזערן און איבערזע-צונג. פון דער יודישער ליטעראַטור ווייס זי ווייניג, כמעט גאָרנישט — פון שלום־עליכמען האָט איהר געהערט?

— קאָנעטשנאַ, איך האָב געלייענט אַלץ. וואָס ער האָט געשריבען, טשודעסני פּיסאַטעל, בעסער פון מאַרק טווען.

און זי איז טאַקע קלאָר אין שלום־עליכם, אָבער אין קאָפּ האָט ער זיך ביי איהר נישט פערבונ-דען מיט יודישער ליטעראַטור.

איך פאָהר אויף דעם פּאָדאָל, אין קיעוו, איך אַ טראַמוויי, גייט דער טראַמוויי אויף א לאַנגער היבשער גאַס, אַ הויפּט־גאַס פון דעם פּאָדאָל, אַמאָל האָט די גאַס געהייסען קאָנסטאַנטינאָווסקאַיאַ. היינט טראָגט יעדער ראָג די רוסישע אויפשריפטען: שאָ-לאָם־אַלייכעם. לעבען מיר זיצט א פּויערישע מיידעל, ווענד איך זיך צו איהר:

„וואָס איז דאָס פאַר א גאַס?“

„אוליצאַ שאַלאָמאַ אַלייכעמאַ“ (שלום־עליכם-גאַס).

„וואָס איז דאָס פאַר אַזאַ מאָדנער נאָמען“.

„נישט קיין מאָדנער נאָמען. ס׳איז א נאָמען פון אַ יודישען שרייבער“.

„אויף וועלכער שפּראַך האָט ער געשריבען?“

„אויף אַלע שפּראַכען: אויף יודיש, אויף רו-סיש, אויף אוקראַאיניש“.

„ער לעבט אָט דער שרייבער?“

„ניין, ער איז געשטאָרבען“.

„ווען איז ער געשטאָרבען?“

„אין 24־סטען יאָהר“.

„געווען עפּעס אַ גוטער שרייבער?“

„זייער אַ גוטער שרייבער און אַ רעוואָלוציאָ-נערער שרייבער, אַ רעוואָלוציאָנערער שרייבער.

„וואָס האָט ער געשריבען?“

„אַלץ: ראָמאַנען און דערצעהלונגען און דראַ-מען און לידער, אַלץ געשריבען“.

„איהר האָט עפּעס געלייענט פון זיין שריבען?“

„יאָ, געלייענט“.

„וואָס האָט איהר געלייענט?“

„דערצעהלונגען פון קינדער־לעבען.

„אויף וועלכער שפּראַך האָט איהר איהם גע-לייענט?“

„אויף אוקראַאיניש, איך לייען דערהויפּט אוי-קראַאיניש, רוסיש אויך אַמאָל“.

„נו, און עס איז אייך געפעלען געוואָרען?“

„זעהר געפעלען געוואָרען, עס לייענט זיך אַזוי לייכט, אַזוי אינטערעסאַנט און אַזוי אומעטיג. ניין, נישט אומעטיג, רעוואָלוציאָנערען שרייבען נישט אומעטיג, ס׳איז פריילעך דווקא, ער קריטיקירט דאָס אַלטע לעבען, אָבער עס איז זעהר אַנגענעם צו לייענען“.

איך האָב זיך אויך צורעדט מיט קריסטליכע מיליטער־קאָמאַנדירען, אַמאָל וואָלטען זיי געהייסען אָפיצירען, גענעראַלען, וואָס האָבען געלייענט שלום-עליכמען. איינעם האָט אַפילו פערדראָסען, וואָס איך חידוש זיך, וואָס ער קען שלום־עליכמען, פאַר וואָס זאָל ער נישט קענען שלום־עליכמען?

איך האָב מורא צו זאָגען, אַז גוים לייענען דאָ היינט שלום־עליכמען פּראָפּאָרציאָנעל מעהר ווי יודען און אַ סך יודישע יוגענדליך קומען צו מנחם-מענדעלע און מאָטעל פּייסי דעם חזנס דורך... דער דעמאָקראַטיע פון זייערע רוסישע, צי אוקראַאינישע חברים...

די דרייפוס־אַפערע

פון ב. גאָנדאַם

אָבער איינמאָל האָט איהם זיינער א געהילף געבראַכט דעם פאָלגענדען איבערגעכאַפּטען בריף, וועלכער איז געשיקט געוואָרען פון׳ם דייטשען קריגס אַטאַשע צו איינעם אַ מאַיאָר עסטערהאַזי פון דער פראַנצויזישער אינפאַנטעריע.

דאָס קאַרטעל האָט זיך געלייענט:

„מאַיאָר עסטערהאַזי.

27 רו דע לאַ ביענפעזאַנס,

פּאַריז,

הער!

איך דערוואַרט אַ מעהר אויספיהרליכע ער-קלערונג אידער די וואָס איהר האָט מיר אַנוי-מעלט געגעבען וועגען דעם ע.י. וואָס מיר האָ-בען בעשפּראָכען. איך בעט אייך דעריבער איהר זאָלט עס טון שריפטליך, כדי איך זאָל קאָנען אורטיילען, אויב איך דאַרף אַנהאַלטען מיינע בעציהונגען מיט דער ראָט ער. ס.“

דאָס איז שוין ווירקליך געווען אַ בעווייז פון פערעטערישער קאָרעספּאָנדענץ, מיטן דייטשען אַ-טאַשע! אַ נייער פערעטער, הייסט עס? אָדער אפשר גאָר דרייפוסעס אַ שותף?...

פיקאַר האָט זיך ערנסט גענומען אונטערזוכען דעם ענין.

דער אמת׳ער שפּיאָן זוכט זיך אָפּ

די אינפאָרמאַציע, וואָס פיקאַר האָט אַריינגע-קראָגען פון זיינע געהילפען, וועגען מאַיאָר עסטער-האזי, איז געווען זעהר א שלעכטע און קאָמפּראָ-מיטירענדיגע.

עקזאַמענירענדיג זיינע בריף, איז פיקאַר בעש-תומם געוואָרען פון דער וואונדערבאַרער ענהליכ-קייט פון מאַיאָר עסטערהאַזיס האַנטשריפט מיט דער האַנטשריפט פון יענעם דאָקומענט, דורך וועל-כען דרייפוס איז פערמשפּט געוואָרען, און פון וועלכען פיקאַר האָט פערמאָגט ביי זיך אַ פאָטאָגראַ-פישע קאָפּיע.

אַלץ איז איהם מיטאַמאָל געוואָרען מוראדיג קלאָר... דרייפוס איז, הייסט עס, דער קרבן פון א שוידערליכען גערייכטליכען טעות! אָבער אפשר זע-נען דאָ נאָך „געהיימע דאָקומענטען“ וואָס האָבען בע-ווירען דרייפוסעס פעררעטעריי? ער האָט זיך תיכף גע-לאָזט ברענגען דעם בעריהמטען „געהיימען פאָרט-פעל“, וועלכער האָט זיך נאָך אַלץ געפינען אין די אַרכיווען, איבערקוקענדיג איהם זעהר און זעהר פאַרזיכטיג, האָט זיך פיקאַר איבערצייגט, אַז דאָרט געפינט זיך נישט קיין שום ווירקליכער בעווייז קעגען דרייפוסען אָבער קיין איינציגער נישט! אַלץ — פּאַ-טאַזיעס, רכילות׳ן. נאַרישקייטען...

פיקאַר איז געווען אַנ׳ערליכער ריינער און כאַראַקטערפולער יונגערמאַן, ער האָט תיכף בעשלאָ-סען, אַז עס זאָל זיין וואָס עס וויל — ער מוז זעהן אַז דאָס שוידערליכע אומרעכט קעגען אַנ׳אומשול-דיגען מענשען זאָל וואָס גיכער אָפּגעוואַשט ווערען.

פיקאַרן איז געווען זעהר טייער זיין קאַריערע זיין מיליטערישע אוניפאָרם; ער האָט זיכער גע-וואָלט שטייגען ווייטער אין זיין מיליטערישער קאַר-יערע; ער איז אָבער שוין געווען צו־ווייט פערגאַנ-גען. איידער ער האָט זיך אַרומגעזעהן אַז ער מוז שטעהן איינזאַם אין זיין קאַמף, פאַר זיין ריינעם און ערליכען געוויסען איז עס געווען זעהר שווער צו פאַלען ביי זיך אַז ער זאָל לאָזען אַוועקשטעלען אַ מצבה־שטיין אויף אַ לעבעדיג־בעגראָבענעם מענ-שען. אין אַ צוזאַמענשטויס מיט דער העכערע נאַ-טשאַלסטוואָ האָט ער זיך נישט געקאָנט איינהאַלטען און אויסגעשריגען:

— אָבער איך וועל אָט די געהיימניס מיט זיך אין קבר נישט מיטנעהמען..!

פון איצט אָן איז ער אַליין שוין געווען אַ פער-טיגער, זיין קאַריערע פערענדיגט...

אין גרויס שרעק האָט דער גענעראַל־שטאַב בעשלאָסען אַז מען מוז מען זעהן פּטור ווערען פון פי-קאַרן. מען האָט בעשלאָסען איהם אַוועקשיקען אויף אַ „ספּעציעלער מיסיע“ אין די אַפריקאַנישע מד-בריות. די האָפנונג איז געווען אַז פון דאָרט וועט ער זיך שוין מעהר נישט אומקעהרען... מען האָט איהם אַוועקגעשיקט אין אַ גאָט־פערלאָזענעם ווינ-קעל, וואו זיין לעבען איז געווען אונטערגע-וואָרפען די גרעסטע געפאַהרען. פעריגעסענקייט האָט איהם איינגיכען אַרומגעוויקעלט, אויך ער, הייסט עס, האָט געמוזט פערזוכען דעם ביטערען טעם פון פערשיקט צו ווערען אומזיסטערהייט...

מיר וועלען נאָך אָבער באַלד פון איהם הערען.

די לייט וואָס האָבען צוזאַמענגעשטעלט די העכסטע פיהרערשאַפט פון דער פראַנצויזישער אַרמיי כדי צו פערהוילען זייער ער־שטען פערברעכען. זיי נען איצט געצוואונגען געווען צו בעגעהן אַ רייע פערברעכענס.

זיי האַלטען געהן געוואָלט פּטור ווערען פון׳ם אויסוואַרף עסטערהאַזי, כדי נישט צו האָבען צווייטען סקאַנדאַל, דער זשוליק האָט אָבער צופיל געוואוסט, און האָט זיך נישט געלאָזט, זענען זיי נאָך, פערקעהרט געצוואונגען געווען איהם צו בעד-שיצען, איהם אַפילו צו ריהמען....

אינ׳ם „געהיימען פאָרטפעל“ האָט מען אַריינגע-פּאַקט נאָך ביינע דאָקומענטען, איינער פון זיי — אַ פּשוטע פעלשונג וואָס איז געמאַכט געוואָרען פון פּאָל-קאָווניק אַנרי, איינער פון די הויפּט־שולדיגע אינ׳ם בלבול קעגען דרייפוסן, ער האָט זיך אונטערגענו-מען צו פערניכטען פיקאַרן (אויף וועמען מען האָט היסטעריש געשריגען, אַז ער האָט זיך „פערקויפט צו די יודען!“) ווי אויך די גאַנצע דרייפוס משפּחה ווייל ס׳איז שוין בעקאַנט געווען, אַז זי אַרבייט די גאַנצע צייט אין דער שטיל אַז מען זאָל רעווידירען דעם דרייפוס פּראָצעס.

אַז מען ווערט אָבער צעטומעלט פון שרעק, פערלירט מען דעם שכל... כדי אָנצוהאַלטען דעם סענטימענט קעגען דרייפוסען, האָבען די פערברעכער געלאָזט פערעפענטליכען אין דער דזשינגאָ־פּרעסע אַ פאַקסימילע פּונ׳ם בעריהמטען „דאָקומענט“, אָ-בער איצט האָבען די עקספּערטען פון דער גאַנצער וועלט זיך געקאָנט בעקענען מיט דעם דאָזיגען דאָ-קומענט, מאַכען אַ פערגלייך מיט דרייפוסעס האַנט-שריפט.... אַלע האָבען גלייך איינגעזעהען דעם גרויסען חילוק.

זאַכען האָבען זיך איצט אָנגעהויבען בעוועגען פיל שנעלער.

פּאָלקאָווניק אַנרי האָט די גאַנצע צייט אָנגע-פיהרט אינטריגעס קעגען דעם אַוועקגעשיקטען פי-קאַר׳ן, כאָטש דער לעצטער, לכל הפחות אין נאָמען, איז נאָך אַלץ געווען זיין שעף. פיקאַר האָט זיך אָ-רומגעוועהט אַז זיין מיליטערישע קאַריערע איז סיי ווי פערענדיגט, ער האָט געבעטען דערלויבניש זיך אומצוקעהרען קיין פראַנקרייך, ער וועט, לכל הפחות פערטיידיגען דעם קאַמף...

(פאָרטזעצונג קומט)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

וואס איז מיט דער אקציע אויסצו-קויפען פאטענטען פאר ארימע סליינהענדלער און האנדווערקער

מיט עטליכע וואכען צוריק האבען מיר מיט צופרידענהייט נאטירט די ידיעה, אז דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין האט אונטערגענומען אנ׳אקציע אויסצוקויפען פאטענטען פאר ארימע סוחרים און האנדווערקער, צי דורך הלוואות אדער סובווענצען. די אקציע וואס דער דאזיגער פער-איין האט אין דער היגזיכט געזאלט אונטערנעהמען איז געווען ברייט צוגעשניטען און ס׳האט זיך געדוכט, אז זי וועט האבען ערפאלג.

דערווייל איז אבער אלץ שטיל געבליבען, עס דערנעהנטערט זיך דער טערמין פון אויסקויפען פאטענטען און קיין שום ממשות׳דיגעס וועגען ערפאלג פון דער אקציע איז נישטא צו פער-צייכענען.

יעדעס יאהר איז דיזעלבע געשיכטע, יעדעס יאהר קומען צו אלץ מעהר פעראָרימטע האנד-ווערקער און קליינהענדלער, וועלכע זענען שוין נישט אימשטאנד אויסצוקויפען קיין פאטענטען, מ׳קויפט טאקע נישט אויס די פאטענטען צו דער געהעריגער צייט און דורך דעם קומט שפעטער אדער צו דער ליקווידאציע פון דער מ׳שטיינס-געזאגט אונטערנעהמונג, פון וועלכער מ׳ציהט בידנע חיונה, אדער מ׳צאהלט גרויסע שטראפען ווי די פארשריפטען זעהען דאס פאר. מיט דער דאזיגער פראגע וואלטען זיך דאך שוין געמוזט פערנעהמען די קליינהענדלער און האנדווערקער-פעראיינען, זיי טארען דאך נישט דערלאזען, אז צוליב א פאטענט זאלען אומגעבראכט ווערען יודישע פרנסות, איז דאך זייער זאך צו זארגען וועגען דעם ענין.

יעדעס יאהר דערמאהנט מען זיך וועגען דעם בעת די ביודזשעט-דעבאטען אין דער קהלה און דעמאלט ווען דער חלק ליגט שוין אויפ׳ן האלז. מיר ווילען דערמאהנען, אז פאראיאהרען בעת די ביודזשעט-דעבאטען פון דער קהלה איז געלונגען אדורכצופיהרען א פאזיציע פון 10 טויזענד זל. אויף אויסצוקויפען פאטענטען פאר פעראָרימטע קליינהענדלער, קליינאינדוסטריעלער און האנד-ווערקער. די קהלה איז מחויב די דאזיגע פאזיציע אויסצונוצען. דאס דארף זיין דער גרונד-קאפיטאל פון דער אקציע, צו וועלכער עס מוזען אויך צו-שטעהן די קאאפעראטיווע קליינהענדלער און האנדווערקער-בענק. די פעראָרימטע פאטענטען-בעזיצער מוזען בעקומען הלוואות אויף דעם דאזי-גען צוועק און די הלוואות זאלען קענען אפגע-צאהלט ווערען אין די קלענסטע ראטעס. ס׳פעהלט נאך אינגאנצען אנ׳ערך 7 וואכען ביז דער צייט ווען מ׳מוז בעזיצען פאטענטען, מ׳דארף נישט ער-לויבען, אז הונדערטער יודישע עקזיסטענצען זא-לען אונטערגעהען.

אזוי טיהרט זיך שוין ביי אונז, יעדע אקציע ווערט אנגעהויבען מיט ברען און ענערגיע, באלד פערגעסט מען אבער וועגען דעם און דער רעזול-טאט איז גלייך נול. היי-יאהר טאר די דאזיגע גע-לעגענהייט נישט אדורכגעלאזען ווערען. די ביודזשעט-פאזיציע אין דער קהלה דארף אויסגענוצט ווערען צו דעם צוועק, צו וועלכען זי איז בע-שטימט געוואָרען. מ׳דארף נאר דאס פאדערען און פאדערען דארפען און קענען די קליינהענדלער און האנדווערקער-פעראיינען, וועלכע זענען שטארק פעראינטערעסירט אין דעם דאזיגען ענין.

י. ד.

ס׳ווערט ערווארט א צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטער

וועגעז פאטענטעז-הנחות אויפ׳ן יאהר 1935

אין פינאנץ-מיניסטעריום ווערט שוין בע-האנדעלט די פראגע וועגען בעשטימען א רייהע הנחות אויף פאטענטען צום יאהר 1935.

די האנדעלס-קאמערן האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען צום פינאנץ-מיניסטעריום מיט אנ׳אויספיהרליכען פלאן פון די פאטענטען-פער-לייכטערונגען, וואס זאלען אנגעווענדעט ווערען צום נייעם יאהר.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט גאר אינגיכען ארויסגעגעבען ווערען א צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטער, וועגען די פאטענטען-הנחות. אין פיל פאלען וועלען דאס כמעט זיין דיזעלבע, וואס מען האט אנגעווענדעט פאראיאהרען.

עס איז שוין זיכער, אז סוחרים וואס האנד-לען אין הורט און זייער אומזאץ אין יאהר 1933 האט בעטראפען נישט מעהר ווי 40 טויזענד זל. וועלען קענען נעהמען 3-טע קאטעגאריע פא-טענט.

סוחרים, וואס האנדלען מיט לוקסוס-סחורות און אנדערע טייערע ארטיקלען, פערטיגע קליי-דונג, זיידענצייג, ציהרונג, א. ד. גל. און אין יאהר 1933 האבען זיי געהאט אומזאץ נישט מעהר ווי 40 טויזענד זל. וועלען קענען אויסקוי-פען 3-טע קאטעגאריע פאטענט.

סוחרים פון איינצעל-האנדעל, וואס האבען נארמאלע געוועלבער און זייער אומזאץ אין יאהר 1933 איז געווען נישט מעהר פון 10,000 זל. וועלען קענען אויסקויפען א פאטענט 4-טע קאטע-גאריע.

סוחרים פון איינצעל-האנדעל, נאר עס אר-בייטען מעהר מענשען אין געוועלב, דעריבער מו-זען זיי האבען 2-טע קאטעגאריע, און זייער אומ-זאץ אין יאהר 1933 איז געווען נישט מעהר פון 40 טויזענד זל. וועלען קענען האבען א 3-טע קאטעגאריע.

קרעמער, וואס זייער אומזאץ איז ווינציגער פון 2 טויזענד זל. וועלען אינגאנצען זיין בע-פרייט פון פאטענט.

אלע אנדערע סוחרים, וואס ווילען אויס-קויפען קלענערע פאטענטען, ווייל זיי זענען נישט אימשטאנד אויסצוקויפען דעם נארמאלען פאטענט — וועלען דארפען דערלאנגען ביטעס אין שטייער-אמט.

וויכטיגע הנחות זאלען געמאכט ווערען פאר האנדווערקער און פאבריקאנטען. נעמליך, די פאבריקאנטען, וואס וועלען פון יאנואר ביז יולי בעשעפטיגען מעהר ארבייטער פון איצט וועלען זיי נישט דארפען נעהמען קיין גרעסערען פא-טענט. מען וויל דערמיט ערמוטיגען די פאברי-קאנטען און האנדווערקער צו בעשעפטיגען מעהר ארבייטער.

דער צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום אין דער דאזיגער פראגע איז נאך נישט ערשינען, און דאס אלץ זענען דערווייל נאר פראיעקטען. אינ-גיכען וועט אבער דער צירקולאר שוין ערשיינען און מ׳דארף האפען, אז די דערמאהנטע הנחות וועלען זיך אין איהם געפינען.

וואס דארף מעז וויסעז וועגעז הכנסה-שטייער

אויף דער וועכענטליכער פערזאמלונג אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15 זענען בעריהרט געוואָרען פאלגענדע פראגען.

די שטייער-אמטען האבען שוין פונאנדער-געשיקט די שטייער-צעטלען אויף הכנסה-שטייער אויפ׳ן יאהר 1934.

די בע׳עוולה׳טע דארפען אפגעבען רעקורסען און וועגען דעם מעלדען דעם פעראיינס-סעקרע-טאריאט, וועלכער שיקט אפ דעם 15 ד. ח. א רשימה פון די בע׳עוולהטע צו אלע שטייער-אמ-טען און אין דער פינאנץ-קאמער.

א רעקורס דארף מען ביילייגען אין פער-לויף פון 30 טעג פון טאג פון דערהאלטען דעם שטייער-צעטעל.

דער שטייער איז צאהלבאר ביז׳ן 1-טען נאוועמבער אויב דער צאהל-צעטעל איז אפגעגע-בען פאר׳ן 15-טען אקטאבער און אין פערלויף פון 30 טעג, אויב דער צאהל-צעטעל איז צוגע-שטעלט געוואָרען נאכ׳ן 15 אקטאבער.

לויט דער נייער שטייער-ארדינאציע איז דער שטייער צאהלבאר 14 טעג נאכ׳ן צושטעלען דעם צאהל-צעטעל און דא האט איינער פון די שטייער-אמטען אויפגעהויבען די פראגע, און פאדערט דעם הכנסה-שטייער, פון די צאהלער, וועלכע האבען דערהאלטען די צאהל-צעטלען נאכ׳ן 15 אקטאבער, צובעצאהלען אין פערלויף פון 14 טעג.

דער שטאנדפונקט איז אבער א פאלשער, ווייל די שטייער-ארדינאציע איז חל אויף די שטייערען, וועלכע וועלען אויסגעמאסטען ווערען אין הסכם מיט דער דערמאנטער נייער ארדינאציע און דער הכנסה-שטייער אויפ׳ן יאהר 1934 איז אויסגעמאָסטען לויט די אלטע פארשריפטען, צוויי-טענס לויט א ספעציעלע פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער, זענען די שטייער-אמטען פעראנטווארט-ליך פאר׳ן שלעכט אינפארמירען אדער ארייַנפיה-רען דעם צאהלער אין א טעות. און דא איז טאקע דאס געשעהען. אויף די צאהל-צעטלען, וועלכע די שטייער-אמטען האבען טונאנדערגעשיקט, איז דער טערמין פון איינצאהלען דעם שטייער 30 טעג נישט 14, אזוי, אז ווען אפילו דער שטאנדפונקט פון דערמאנטען שטייער-אמט זאל זיין א ריכטי-גער איז אויך דאס מאהל דער צאהלער אין ארדנונג און קען דעם שטייער איינצאהלען אין פערלויף פון 30 טעג.

סצאלירעז דעם אומזאץ-שטייער פוז קאלאניאל-ארטיקלעז

קאנפערענץ איז דער האנדעלס-קאמער

אין דער האנדעלס-קאמער איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט׳ן אנטייל פון די קאלאניאל-הענדלער וועגען סצאלירען דעם אומזאץ-שטייער פון קאלאניאל-ארטיקלען.

נאך א לענגערער דיסקוסיע האבען די פער-זאמעלטע פעסטגעשטעלט, אז דאס ענדערען די פרינציפען פון דער בעשטייערונג אין דער היגזיכט פון סצאלירען דעם אומזאץ-שטייער איז אהן א ספק ווינשענסווערט און טרעפט אפילו נישט אן אויף קיין שום שוועריגקייטען.

די גרעסטע זארג דערביי איז אבער די פראגע פון פערזיכערען דעם אינערליכען מארק פאר דעם צופיהר פון נישט-בעשטייערטע קאלאניאל-סחורות פון דאנציג. ווייטער איז ארומגערעדט גע-וואָרען די פראגע פון אראפרעכענען פון דעם אלגעמיינעם אומזאץ די סומען, וועלכע דארפען נישט בעשטייערט ווערען, ווייל זיי נעהמען ארום דעם סצאלירטען שטייער.

די האנדעלס-קאמער איז צוגעטרעטען אין א פערשנעלערטען טעמפא צום ענטגילטיגען אויפ-קלערען די בעזונדערע פראגען, וואס זענען פער-בונדען מיט דער פראגע פון סצאלירען דעם אומ-זאץ-שטייער פון די דערמאהנטע ארטיקלען, דאן וועט די גאנצע פראגע בעטראכט ווערען דורכ׳ן פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן.

טעטיגקייט פוז קאמיטעט פאר יודישער מלאכה

דער קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה האט צונויפגערופען א קאנפערענץ מיט די פאר-שטעהער פון די יודישע צעכען. אויף דער טאג-ארדנונג האט זיך געפינען די פראגע פון די „אפיניעס", וועלכע די צעכען דארפען ארויסגע-בען פאר די האנדווערקער, וועלכע בעמיהען זיך וועגען האנדווערקער-קארטען. די פראקטיק האט בעוויזען, אז די יודישע צעכען מאכען פערשי-דענע שוועריגקייטען ביים ארויסגעבען אזעלכע צייגנישען פאר די האנדווערקער. די צעכען-פאר-שטעהער האבען דאס מאטיווירט מיט פערשידענע ארגומענטען, וועלכע קענען אבער בשום אופן נישט אנגעווענדעט ווערען אין איצטיגען מאמענט, ווען די יודישע מלאכה דארף אפגעראטעוועט ווע-רען פון די אנגריפען, וועלכע קומען אויף איהר פון אלע זייטען.

די צעכען-פארשטעהער האבען מסכים גע-ווען מיט די אויספיהרונגען פון דעם קאמיטעט פאר יודישער מלאכה און מ׳דארף האפען, אז דאס ארויסגעבען צייגנישען דורך די צעכען וועט ליבעראלער בעטראכט ווערען.

דער קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה האט אויך אפגעהאלטען א קאנפערענץ וועגען דער דאזיגער פראגע מיט די סעקרעטארען פון די יודישע צעכען אין פוילען.

ווייז, עסיג, הייוועז און ביר

פוז די ארטיקלעז וועט מעז פוז ניי-יאהר אז נישט דארפעז צאהלעז קייז אומזאץ-שטייער

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט שוין בעשלאסען צו בעפרייען פון אומזאץ-שטייער א גאנצע רייה ארטיקלען און בראנזשעס, דער אומזאץ-שטייער וועט פון די דאזיגע ארטיקלען גענומען ווערען פון דער ערשטער האנד.

איינגעפירט ווערט א פעראָרדנונג, אז פון אומזאץ-שטייער ווערען בעפרייט די סוחרים וואס האנדלען מיט ווייז, בראנפען, עסיג, הייוועז און ביער.

פון די דאזיגע סחורות וועט מען שוין נישט צאהלען קיין אומזאץ-שטייער פון ניי-יאהר אן, דער אומזאץ-שטייער וועט גענומען ווערען אין דער פאבריק.

ביי די לויז-וועבער

די טעג איז אין לאקאל אויף בערקא יאסע-לעוויטשא 20 פארגעקומען די יעהרליכע בעריכטס-פערזאמלונג פון דער סעקציע לוין-וועבער ביים סאצ. האנדווערקער-פעראיין. פון בעריכט שטעלט זיך ארויס, אז די סעקציע פיהרט א לעבהאפטיגע טעטיגקייט. עס זענען אנגעפיהרט געוואָרען א גאנצע רייה שטרייקען אלגעמיינע און לאקאלע צוזאמען מיט די ארבייטער, כמעט אומעטום מיט א גוטען רעזולטאט. אין דער דיסקוסיע האבען זיך די מיטגלידער בעקלאגט אויף דעם וואס לעצטענס ווערען זיי פערפאלגט דורך די שטייער-אמטען, וועלכע צווינגען זיי אויסצוקויפען פאטענ-טען, אין פיל פאלען זענען אפילו פערזיגעלט געוואָרען די ארבייטס-שטולען נאך א לענגערער דיסקוסיע איבערן בעריכט און איבער די פא-טענטען-פראגע איז בעשלאסען געוואָרען:

1) אויסצודריקען אנערקענונג די אלטע פאך-קאמיסיע פאר איהר ביזאיצטיגער טעטיגקייט און 2) אדורכצופיהרען אינטערווענצען וועגען בעפרייען די לוין-וועבער פון פאטענטען און ווע-גען פערזיכערען זיי אין קראנקען-קאסע.

צום סוף איז געוועהלט געוואָרען א נייע פאך-קאמיסיע פון די ה״ה זאלצמאן, שאמפאניער, פריק, גרינצווייג, גרינבוים, מאשקאוויטש, קוס-מירסקי, קאלושינער, י. קיבעל, מ. קיבעל. און דזשיבעק, וועלכע האט זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: פארזיצער — קאלושינער, סעק-רעטאר — שאמפאניער, קאסירער זאלצמאן.

דאס אויסשטרייכעז א פירמע פוז האנדעלס-רעגיסטער

דארף נישט זייז פערבונדעז מיט קייז קאסטעז

ווי בעקאנט האבען די סוחרים פון דריטער און פירטער קאטעגאריע ביז איצט געמוזט זיין רעגיסטרירט אין האנדעלס-געריכט.

איצט איז די דאזיגע פארשריפט געענדערט געוואָרען. די דערמאהנטע קאטעגאריעס סוחרים דארפען נישט זיין רעגיסטרירט אין האנדעלס-געריכט. פערקעהרט, אויב זיי זענען רעגיסטרירט מוזען זיי פיהרען האנדעלס-ביכער און צושטעלען א יעהרליכען בילאנס.

די סוחרים אין דער דריטער און פירטער קאטעגאריע בעמיהען זיך דעריבער, אז מען זאל זיי אויסשטרייכען פון האנדעלס-רעגיסטער. אין דעם פאל זענען נישט פערהאן קיין שוועריגקייטען. די דאזיגע פראצעדור קאסט אבער ביז 20 זל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט ראטמ. כארי אינטערווענירט אין דער האנדעלס-קאמער, אז ס׳זאל אונטערגענומען ווערען אנ׳אקציע ביים פרעזעס פון לאדזער קרייז-געריכט. אז אלע סוחרים פון דער דריטער און פירטער קאטעגאריע זאלען אוי-טאמאטיש אויסגעשטראכען ווערען פון האנדעלס-רעגיסטער און מען זאל זיי וועגען דעם מיטטיילען. אויב דער סוחר וועט אין פערלויף פון א חודש נישט זיך ענטגעגענשטעלען זאל ער הייסען אויטאמאטיש אויסגעשטראכען פון רעגיסטער און אזוי ארום וועלען אויסגעמיטען ווערען די גרויסע אפצאהלען ביים אפגעבען ביטעס אויסצושטרייכען פון רעגיס-טער. די האנדעלס-קאמער האט צוגעזאגט אונטער-צושטיצען די אקציע.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

קהלה־פערוואלטונג שאפט אנ'אייגען יתומים-הויז
בעערט דעם אנדענק פון באראן עדמאנד ראטשילד
זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג

זונטאג איז אונטערן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

פרעזעס מינצבערג האט מיט ווארימע ווערטער מספיד געווען דעם פערשטארבענעם באראן ראטשילד, וועלכער האט געהאט אזעלכע גרויסע פערדינסטען פאר דעם יודישען פאלק, די אנוועזענדע האבען בעערט דעם אנדענק פון פערשטארבענעם מיט אויפשטעהען פון די ערטער.

נאכן אננעהמען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג, איז אדורכגעלייענט געווארען די ווענדונג פון שטאטישער סטאראסטווע, אז די קהלות און ראבינאט קענען נישט אינטערווענירען אין ענינים פון יודישע זעלנער, לויט דער אינטערפרעטאציע פון דער סטאראסטווע האט דאס רעכט אויף אזא אינטערווענץ נאר דער מיליטער-ראבינער. ס'איז בעשלאסען געווארען, אז דאס פרעזידיום זאל זיך בעמיהען, אז די שטעלונג פון דער סטאראסטווע אין דער דאזיגער פראגע זאל געענדערט ווערען.

ס'ווערט דאן בעשטעטיגט דער קאסע-בעריכט פארן חודש סעפטעמבער, וועלכער שליסט זיך מיט דער סומע פון 376,741 זלאטעס. דאן ווערען בעשטעטיגט די בעשלוסען פון דער סאציאלער הילפס קאמיסיע. ס'ווערט אויך אנגענומען דער פארשלאג, אז די קהלה זאל שאפען אנ'אייגען יתומים-הויז, צו דעם צוועק זאל שוין אריינגעשטעלט ווערען אנ'ענטשפרעכענדע סומע אין ביודזשעט פון יאהר 1935, כדי צו רעאליזירען דעם בעשלוס פון שאפען אנ'אייגען יתומים-הויז איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון וויצע-פארזיצער בערגער און די דאזערטס שוויצטלאווסקי און רוס.

דאן קומט פאר די ערשטע לעזונג פון ביודזשעט פארן יאהר 1935, דער ביודזשעט ווערט דאן איבערגעשיקט אין דער ביודזשעט-קאמיסיע צום בעארבייטען.

די ווענדונג פון דעם עלטערן-קאמיטעט פון דער בארכאוו-שול וועגען אנ'איינמאליגער סובסידיע פאר דער שול איז איבערגעשיקט געווארען אין דער ביודזשעט און פינאנץ-קאמיסיע. אויפן פארשלאג פון דאזער גלאטמאן איז בעשלאסען געווארען דערווייל צו אסיגנירען 200 זל. פון פאנד פאר עקסמיסירטע, כדי אפצוראטעווען די שול פון אנ'עקסמיסיע.

צוזאמענפאהר פון עלטערן-קאמיטעטן
ביי די שולען פון פערבאנד פאר געזעלשאפטליכע יודישע מיטעל-שולען

זונטאג און מאנטאג איז אין לאקאל פון דער יודישער פרויען-גימנאזיע פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די עלטערן-קאמיטעטן ביי די שולען פון פערבאנד פאר יודישע געזעלשאפטליכע שולען אין פוילען.

צו דעם צוזאמענפאהר זענען געקומען דעלעגאטקעס און דעלעגאטען פון לאדז, וולאצלאוועק, קאליש, פיעטריקאוו, קוטנא, קראקא, טארנאוו, בענדין, קעלץ א. א. אין צוזאמענפאהר האבען אויך אנטיילגענומען אלע דירעקטארען פון די גימנאזיעס, וועלכע זענען אנגעשלאסען אין פערבאנד.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דער פרעזעס פון פערבאנד ד"ר ברוידע, ער רעדט ארום די פראגע פון יודישען שול-וועזען, דער רעדנער ווייזט אן, אז די יודישע גימנאזיעס זענען די פיאנערען פון דער יודישער נאציאנאלער שול און די שווערע אויפגאבע פון דער דאזיגער שול.

אין ערשטען טאג פון צוזאמענפאהר זענען געהאלטען געווארען 3 רעפעראטען: פון דיר. ד"ר בראנדשטעטער א.ד.ט. „די שול און דאס עלטערן-הויז", פון דיר. ד"ר עלענבערג און פרוי מאקרסקא א. ד. ט. „עלטערן-קאמיטעטן אלס פערבינדער צווישען דער שול און דער געזעלשאפט".

די דאזיגע רעפעראטען האבען ארויסגערופען א שארפע דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט דיר. א. פערלמאן, דיר. אייזנהארן, פראפ. שמולאוויט, שאליט א. א.

אין צווייטען טאג פון צוזאמענפאהר זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען פון דער טעטיגקייט פון די בעזונדערע עלטערן-קאמיטעטן און דאן האבען דיר. פרעהליך (וולאצלאוועק) און פרוי סיגנער (קראקא) רעפערירט א.ד.ט. „די אויפגאבען פון די עלטערן-קאמיטעטן אין דער שול".

וועגען אויפגאבען פון די צווישען-שול-קאמיטעטן האבען רעפערירט פראפ. שמולאוויטש (קראקא) און פרוי יאקובאוויטש (לאדז), וועגען א פעריאדישע אויסגאבע ד"ר מ. ראזענבוים (טארנאוו) און וועגען דער ארגאניזאציע פון די עלטערן-קאמיטעטן ד"ר טארטאקאווער.

צום סוף האט דער צוזאמענפאהר אנגענומען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס.

אין פרעזידיום פון צוזאמענפאהר זענען געוועהלט געווארען ד"ר ברוידע, פרוי מאקרסקא, ד"ר פרעהליך (וולאצלאוועק), פרוי סיגנער (קראקא).

זיבען זענען זיי געווען
וואס האבען ארויסגעגנבעט פון „באטא'ס" געשעפט 1098 פאר זאקען און 150 פאר שיך

(2) ווי מיר האבען שוין בשעתו געמאלדען איז אין דער נאכט פון 7 אויפן 8 מאי ה. י. דורכגעפיהרט געווארען א גרויסע איינברוך-גנבה אין דער פירמע „באטא" אויף פיעטריקאווער 87.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען שפעטער, אז עס זענען ארויסגעגנב'עט געווארען 1098 פאר זאקען, 150 פאר שיך און פערשידענע שוסטערישע כלים.

אויך איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די גובים האבען דעם „רויב" אפגעפיהרט אויף א טאקסובקע צו א געוויסען קארל קושעפינסקי, אויף לאגעווניצקא 158, וועלכער פערנעהמט זיך אומלעגאל מיט פריזיערײַ.

אויפן צווייטען טאג נאך דעם, ווי די גנבה איז אדורכגעפיהרט געווארען, האט פאליציי ארומגערינגעלט דאס הויז, וואו קושעפינסקי וואוינט, און מ'האט דארט געטראפען א גאנצע חברה פון 7 מאן, דער-עיקר בעקאנטע גובים, וועלכע האבען גראד אפגעהאלטען אנ'אסיפה און זיך בעראטען אויף א שטרענג פארלאמענטארישען אופן, וואס צו טון — ווי אזוי צו פערקויפען די געגנב'עטע סחורה.

האט מען די גאנצע חבריה ארעסטירט, און נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען זייער פראצעס.

עס איז ארויסגעטראגען געווארען פאלגענדער אורטייל:

מאריאן יאקאבס — 7 יאהר טורמע, און שפעטער אהנטערמינינג אויסבעסערונגס-הויז.

ראמאן קראוושיק — 6 יאהר.

יאן ליפמאן, סטעפאן גראביצקי און ווינצענטי פאבין — צו 3 יאהר.

קארל קושעפינסקי און פעליקס בוגאלסקי — צו 2 יאהר טורמע.

בן יקיר לי — אברהם-היל...
וואס איז פאר זיין טאטען, ווי א ביטערע פיל

(2) דער אלעקסאנדרער זאקען-פאבריקאנט, מאטעס פשעדבארסקי האט די לעצטע צייט געהאט א סך צרות דערפון, וואס עמיץ האט איהם געהאלטען אין איין בע'גנב'ענען זיין פאבריק, און נישט קוקענדיג אויף זיין גאנצער פארזיכטיגקייט און ארומזוכעניש איז איהם בשום אופן נישט געלונגען צו דערגיין ווער און ווי אזוי עס מאכט איהם צורעכט.

אין משך פון א פערהעלטנישמעסיג קורצער צייט האט מען ביי איהם פון דער פאבריק ארויסגעגנב'עט זאקען, גארן און מאשין-נאדלען פאר אנ'ערך 5,000 זלאטעס.

פשעדבארסקי האט גארנישט געקאנט קלוג ווערען, ווער עס בעארבייט איהם אזוי, און עס וואלט אוודאי פאר איהם אויך ווייטער געבליבען א כור, ווען מיט דעם ענין פראינטערעסירט זיך נישט א געוויסער משה פרידמאן, א לאדזער סוחר, מיט וועלכען פשעדבארסקי איז געשטאנען אין האנדעלס-פערבינדונגען.

דער דאזיגער פרידמאן האט זיך מיט דעם ענין שטארק פראינטערעסירט און איז באלד דערגאנגען, אז פשעדבארסקי'ס מינדעריעהריגער זוהן, דער 16-יעהריגער אברהם-היל פשעדבארסקי איז א יוצא ונכנס, א גאנצער שמעלקי אין די לאדזער נאכט-לאקאלען, וואו ער פערברענגט גאנצע נעכט, אין דער בעגלייטונג פון זיין 25-יעהריגען קאלעגע איזראעל לעכמאן, און מען מאכט יום טוב-אינדערוואכענס מיט די שעהנע פארטענצערינס...

פרידמאן איז אויך דערגאנגען, אז דער שטענדיגער צאהלער פון די היבשע נאכט-לאקאל-רעכענונגען איז דער 16-יעהריגער יאטעל און נישט דער קאלעגע זיינער, און אין — א ויהי היום, האט זיך דער פרידמאן געווענדט צו אברהם היל'טשען:

— הער נאר, אברהם-כילוש... ווערסטו נישט צוריקגעבען דעם טאטעשי די צוגעלקח'ענטע סחורות — וועסטו ביי מיר גיין זיצען אין קרימינאל...

מעהר האט ער איהם, חלילה, גארנישט געזאגט, אבער אברהם-היל האט זיך פון די ווערטער אליין שטארק איבערגעשראקען, און איז אנטלאפען פון אלעקסאנדער.

דאן האט דער אלטער פשעדבארסקי צו-וויסען געטון וועגען דעם ענין וואו מען דארף (א סברא, אז אזא יונג איז שווער איבערצולייגען איבער די ... משכנות...) און דעם 2 יוני האט איהם פאליציי ארעסטירט אין לאדז.

דער דאזיגער פויגל-בחור'ל איז צוזאמען מיט זיין קאלעגע נעכטען געשטאנען פאר'ן געריכט, און דער אייגענער טאטע זיינער האט געבעטען מ'זאל איהם דערלאנגען א „ווירעק", ווי עס קומט איהם.

סוף מעשה איז, אז אברהם-היל פשעדבארסקי איז פערמשפט געווארען אויף אויסבעסערונגס-הויז, און זיין ידיד נפש, איזאק לעכמאן, וועלכער האט איהם געפיהרט אין די פיינע דרכים — אויף א יאהר טורמע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

DR. DED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטונדען 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד

זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג.

און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 93-201

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג.

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נאכמיטאג פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

דינסטאג

6

כה

חשון תרצ"ה

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.42

זון-אונטערגאנג 3.58

רעגיסטראציע פון יאר־גאנג 1914

היינט, דינסטאג דעם 6-טען נאוועמבער דארפען זיך שטעלען די פאבאראוצעס פון 1914, וואס וואוינען, אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

H Ch I

און פון 13-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות:

A B C D E F

מארגען מיטוואך, דעם 7 נאוועמבער דארפען זיך שטעלען די פאבאראווצעס פון י. 1914 פון 5 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

J K

און פון 13 קאמיסאריאט אויף די אותיות:

G H Ch I J K

צוגאב-פאבאר

(א) דעם 15 נאוועמבער ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165, עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 נאוועמבער וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

די, וועלכע קויפען אויס 5-טע קאטעגאריע
מוזען זיך פערנעהמען מיט ליצענציעס

דער צענטראלער קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 האט אויך אויפגעפאדערט די אלע, וועלכע ווילען אויפ'ן יאהר 1935 אויסקויפען א פאטענט 5. קאטעגאריע זאלען זיך פארזעהען מיט ליצענציעס אויפ'ן יאהר 1935, אהן וועלכע די שטייער-אמטען, וועלען נישט ארויסגעבען די 5. קאטעגאריע פאטענטען. צו דעם צוועק דארפען שוין יעצט די פעראינטערעסירטע בעלייגען אין אינדוסטריע-אמטען ביטעס מיט פאטאגראפיעס.

בעפרייט צו ווערען פון שילדען-שטייער
דארף מען אפגעבען ספעציעלע ביטעס

דער מאגיסטראט האט אנגעהויבען אויפצומאנען דעם שילדען-שטייער, אין צוזאמענהאנג מיט דעם קלערט אויף דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, אז די אלע וועלכע זענען נישט ביכולת דעם שטייער צו בעצאהלען, ווייל זייער מאטעריעלישע לאגע איז א אויסערגעווענליכע קענען אפגעבען ביטעס, וועגען בעפרייען זיי, די ביטעס דארפען זיין גוט מאטיווירט און דאס באזירט וועגען מאטעריעלישען מצב.

רעסטאראן-דאנסינג

„TABARIN"

20 נארוטאוויטש-גאס 20

ערעפנונג פון ווינטער-סעזאן!

אין נײַ-רעסטאווירטען בלויען זאל.

אטראקציעס איבער אטראקציעס!!

צום ערשטען מאל אין לאדז 12 ערשטקלאסיגע Music-Hall סענסאציעס!

מיט דעם וועלט-בערימטען זשאנגלער

ADANOS אין דער שפיץ.

נײַ-אנגאזשירטער דזשעז-ארקעסטער

The 7 Weinroth-Band

„FIVE" יעדען טאג פון 5 ביז 8

קאנסומציע מיט בעדינונג — 80 גר.

אוונט-פראגראם פון 10 ביז פריה.

ערשטקלאסיגע קוך! —::— ביליגע פרייזען!

אין קאמף פאר מילדערן דעם זונטאג-רוה

גרויסע פערזאמלונג אין פריזיער-צעך

וועגן זונטאג-רוה און אונעהרליכער קאנקורענץ

אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד, פילסודסקיעגא 69, איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון פריזיער-צעך.

צו דער פערזאמלונג איז געקומען א ריזיגע צאהל פריזיער, ווייל אויף דער טאג-ארדנונג האבען זיך געפינען אזעלכע וויכטיגע פראגען, ווי זונטאג-רוה און אונעהרליכע קאנקורענץ (צענניקא-זשעס. די פערזאמלונג איז געפיהרט געווארען אונטערן פארזיץ פון סטארשי ה' פראגע. די פראגען פון דער טאג-ארדנונג האבען רעפערירט און בעלויכטען די ה"ה וויזענפעלד, יאקובאוויטש, ראדאשיצקי און פראגע.

אין די רעפעראטען און אין דער דיסקוסיע איז געקומען דער אויסדרוק פון דער שלעכטער לאגע פון די יודישע פריזיער-מייסטער, די פער-שארפטע פארשריפטען וועגען זונטאג-רוה און דער כאאס אין פאך, וועלכען ס'רופען ארויס די פרי-זירערס, וואס פיהרען די קאנקורענץ אויף א פשוט אונעהרליכען אופן דורך פעסטשטעלען פרייזען, וועלכע שטעהען נישט אין קיין שום פערהעלטניש צו דער מעגליכקייט צו קענען עקזיסטירען.

נאך א לעבהאפטער דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען די ה"ה זאלבערג, מאשענ-בערג א. א. איז בעשלאסען געווארען ווייטער צו פיהרען דעם קאמף און אדורכפיהרען אינטער-ווענצען וועגען לינדערען דעם זונטאג-רוה.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען זיך צוזוי-פאסען צו דעם דאזיגען געזעץ ביז וואנען עס וועט נישט אויסגעקעמפט ווערען קיין הנחות, בשום אופן אבער נישט טאלערירען קיין קאמיסיעס, וועל-כע זאלען כלומרשט קאנטראלירען צי אימיצער ארבייט אין דער פערבאטענער צייט אדער נישט. אזעלכע קאמיסיעס וועלען בעטראכט ווערען אלס מוסרים.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען אנצוהוי-בען א פערשארפטען קאמף געגען די, וועלכע פיהרען געהיימע פריזיער-אנשטאלטען און די וועל-כע טרייבען אנ'אונעהרליכע קאנקורענץ.

די דיסקוסיע איז געווען א זעהר שטורמישע, די רעדנער האבען אנגעוויזען, אז ס'שטעהט פאר די יודישע געוועלבער א פולשטענדיגע רואין ווען מ'דארף האלטען פערמאכט די געוועלבער צוויי און א האלבען טאג אין דער וואך. מ'מוז אפהי-טען דאס געזעץ, אבער דערביי וועט מען פול-שטענדיג ווערן רואינירט. די אלע מיטלען, וואס ווערן אין דער מהומה אנגעווענדעט, ברענגען נישט קיין ערפאלג. צום סוף זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציעס:

די פערזאמלונג האט זיך ארויסגעזאגט איינ-שטימיג דערפאר, אז דער איינציגער פארשטעהער פון קאלאניאל-הענדלער פעראיין — דער פערבאנד פון שרודמיעסקא 20 זאל זיך ווענדען צו דער צענטראלער מאכט אין ווארשא דורך א פערזענ-ליכער דעלעגאציע און א בעגרינדעטען מעמאריאל אין וועלכען ס'זאל אנגעוויזען ווערען, אז דאס לעבען אליין און די קאנסומענטען פאדערן, אז זונטאג זאל מען קענען האלטען אפען די געוועל-בער עטליכע שעה און אויך די האנדעלס-שעה'ן זאלען פערלענגערט ווערען.

ביז דער צייט ווען די גרעסטע פאדערונגען פון די רואינירטע קרעמער וועלען בעריקזיכטיגט ווערען זאל מען זיך צופאסען צו דער פעראָרדנונג פון דער האנדעלס-צייט.

גלייכצייטיג איז געוועהלט געווארען א קא-מיסיע פון מיטגלידער און נישט מיטגלידער, וועלכע דארפען מיטארבייטען מיט דער פערוואל-טונג און איהר מיטהעלפען אדורכפיהרען די ארויס גערוקטע פאסטולאטען.

בעשלוסען פון יודישע קאלאניאל-הענדלער-פערבאנד וועגען זונטאג-רוה

אויפן רוף פון קאלאניאל-הענדלער-פערבאנד, שרודמיעסקא 20, איז פארגעקומען א מאסען-מיטינג פון קאלאניאל און גאביאל-הענדלער וועגען די לעצטע שארפע רעפרעסיעס אין דער פראגע וועגען זונטאג-רוה.

די פראגע האבען רעפערירט אין נאמען פון דער פערוואלטונג וויצע-פרעזעס גאטליב, וויל-העלם און דיר. גאלדקארן. זיי האבען אנגעוויזען אויף דעם קאמף, וואס דער פעראיין פיהרט שוין לאנגע יאהרען אויפן געביט פון לינדערן די פאר-שריפטען וועגען זונטאג-רוה און האנדעלס-שעה'ן.

די בעמיהונגען האבען ביז איצט נישט געהאט קיין ערפאלג, דאס הייסט אבער נישט, אז דער קאמף פאר די גערעכטע פאדערונגען פון יודישען קליינבירגער איז אויסזיכטסלאז.

צו דעם דאזיגען קאמף דארף מען אבער א שטארקע און דיסציפלינירטע ארגאניזאציע פון די יודישע קאלאניאל-הענדלער און גאביאל-הענד-לער, מיט וועלכען מ'זאל זיך מוזען רעכענען, ווען דאס וועט זיין וועט דער קאמף זיין ערפאלגרייך און מ'וועט קענען אויספועלען ביי דער צענטרא-לער מאכט, אז מ'זאל קענען האנדלען לענגער און עטליכע שעה אום זונטאג.

גוט מארגען!

ווער קען שפארען?

די פערגאנגענע וואך, האבען מיר געהאט דעם אינטערנאציאנאלען אפשפארונגס-טאג. אין דעם טאג קומט פאר א קאנקורס אויף די, וואס שפארען. דער, וואס האט אין משך פון יאהר אמייסטען געשפארט געלד, דער בעקומט א פרעמיע.

נו, זענען זיך טאקע צוזאמענגעקומען די שפארער'ס: דינסט-מעדלעך, אמ'ען, פאקאיובקעס, און ווייבלעך וואס מאכען „סאביק"...

ווי אזוי האבען זיי געשפארט? פון די שכירות? אך. ווי סאלט איהר דאס אויס? פון די היינטיגע פענסיעס, מ'שטיינסגעזאגט? טא ווי אזוי שפארען זיי? איז דער תירוץ: — שוידער! מ'שפילט „פאקער", ברידזש, אקא. גיט דאס דינסט מעדעל צו טיי מיט לימענע, פון יעדען „קאן" נעמט מען אראפ שוידער און נאכן יאהר בלייבט א פאר גילדען.

די אם בעקומט „ציינדעל-געלד", „אפגעוואוינן געלד", „ערשטע טריט-געלד" א.ד.גל.

די פאקאיובקע ווידער בעקומט פון דער „פאני" די „פענסיע" און פון... „פאן" — „פאדא-רונקעס" און אנדערע „פרעמיעס"...

האבען מיר געזוכט אנדערע אפשפארער. א סוחר, א האנדווערקער, אנ'ארבייטער, אנ'אנגע-שטעלטען, א לעהרער — נישטא אויף קיין רפואה!

וואו זענען זיי? פארוואס שטעלען זיי זיך נישט צום קאנקורס?

גאר פשוט:

איינער זוכט א גמילת-חסד אויף שבת, דער אנדערער דארף צאהלען א וועקסעל ביים רעיענט. דער דריטער האט אנ'עקסמיסיע. דער פערטער דארף א טשווארטקעלע קויהלען און האט נישט די פאר גראשען דערויף. דערפאר... דערפאר הא-בען זיי זיך נישט געשטעלט צום קאנקורס.

אט ווער עס שפארט, און ווער עס שטעלט זיך נישט צום אפשפארונגס-קאנקורס!..

אב—נעס.

ארעסטירט דעם סעקרעטאר פון די קלאסען-פעראיינע?

(א) מיט 2 טעג צוריק איז ארעסטירט גע-ווארען דער סעקרעטאר פון קלאסען-פעראיין, אר-טור ליגקע.

ער איז ארעסטירט געווארען אין שייכות מיט א רעדע, וואס ער האט געהאלטען אין „רא-זען און ווישליצקי'ס פאבריק.

די אויספארשונג, וואס ווערט וועגען איהם געפיהרט, ווערט געהאלטען בסוד.

פאר מקצר זיין די מאס...

(א) איינער אברהם דיקמאן, פון לענטשיץ האט געקויפט ביי איינעם מענדל קאץ (זגערזשער 11) א פאסטען סחורה פאר העכער 1000 זל.

אין לענטשיץ האט דיקמאן פעסטגעשטעלט, אז די שטיקער סחורה זענען אין וועג איינגע-שרומפען געווארען יעדער — אויף 20-10 מעטער.

דאס שטאטישע געריכט האט פערמשפט קאצ'ן אויף 10 חדשים טורמע.

Dr. H. Rakowski
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
האט זיך איבערגעצויגען פון זאווארזקא 8
אויף טראנגוטא 5, טעל. 137-34.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
די לאנג-ערווארטעטע פרעמיערע
א. ג.
„פראקוראטאר אליציא האלן"
מיט J. Smosarska
אין דער הויפט-ראל.
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.
אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאכמ.

טעאטער „פילהארמאניע" גראטשאוויטש-גאס 20 טעל. 213-84
אזא לאך, זיבג און טאנץ-פראגראם, האט נאך די „יודישע באנדע" נישט געהאט!!!
היינט, 9 אווענט צום 7-טען מאל
די יודישע באנדע
מיט די פריילעכע „באנדיטען" (ל. א. ב.) חנה גראסבערג, לילי ליליאנא, מאלווינא ראפעל. דוד לעדערמאן, לעאן ליבגאלד, הערמאן פעניגשטיין, זישע קאץ, אייזיק ראטמאן.
פולשטענדיג נייער רעקארד-פראגראם!
זאל לעבען עמך!!!
א פריילעך פאלקסטימליך שפיל אין 2 טיילען, מיט א פראלאג און עפילאג.
נייע דעקאראציעס און קאסטיומען! בילעטען אין קאסע פון „פילהארמאניע"

ר. איזראעל

דער בערזען-סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

31

— דו ווייסט אלזא, שמעון, פארוואס עווא איז בעגאנגען זעלבסטמארד?

— יא, איך ווייס עס, דאס איז געשעהען צוליב מיר.

סאמעק איז אויפגעשפרונגען פון זיין ארט.

— צוליב דיר, שמעון? דאס איז דאך אומ-מעגליך.

— ניין, נישט דירעקט צוליב מיר אבער איך בין געווען דער גורם דערצו, איך האב זיך זועגען דעם דערוואוסט ערשט היינט נאך א בעזוך וואס ס'האט מיר געמאכט א פרוי.

— ווער איז דאס געווען.

— דאס איז געווען דיזעלבע פרוי רובין וועגען וועלכער איך האב דיר דערצעהלט.

א, שולמית איז היינט דא געווען, זי אליין....

— אבער דו דערצעהלסט דאך מיר מעשיות פון טויזענד און איין נאכט.

— ניין, איך דערצעהל דיר זאכען, וועלכע זע-נען געשעהען, זי איז אליין דא געווען און האט מיך געצוואונגען, אז איך זאל בעגעהן זעלבסטמארד.

— פארוואס?

— איך ווייס נישט פארוואס, פונקט אזוי ווי איך האב נישט געוואוסט פארוואס זי האט מיך בעשולדיגט אין מארד פון איהר מאן און פארוואס זי האט מיך געצוואונגען צו פערלאזען ענגלאנד. זי איז געקומען צו מיר אהער, מיר דערלאנגט א רעוואלווער און בעפוילען, אז איך זאל זיך דער-שיסען, ווי איז ארויס פון מיין שטוב און איך האב אויסגעשאסען אין מיר, איך ווייס נישט צי מיין גליק, אדער צומיין אומגליק האב איך נישט געטראפען און ערשט דעמאלט האב איך זיך אויסגעניכ-טערט, איך בין איהר נאכגעלאפען, אבער שוין מעהר נישט געפינען, פון וואנען קען איך וויסען וואו זי געפינט זיך דאס.

— אבער וואס פארא שייכות האט דאס מיט עווא און מיט דער שרעקליכער טאט וואס זי איז בעגאנגען.

— דאס האט אויך אזויפיל א שייכות, אז אין דעם בריף וואס די אומגליקליכע עווא האט איבערגע-לאזען פאר מיר רעדט זיך וועגען דעם, אז זי האט בעזוכט א פרוי, נאך דעם געשפרעך מיט איהר, שרייבט זי, האט זי נישט געפינען פאר זיך קיין אנדער אויסוועג ווי צו בעגעהן זעלבסטמארד, ס'איז דאך נישט אנדערש ווי שולמית איז נאך מיין אוועקגעהען פון עווא געווען ביי איהר, דערצעהלט איהר, אז איך בין א מערדער, אז איך בין דער פאטער פון איהר קינד און דעריבער איז פאר עווא ווירקליך נישט געווען קיין אנדער אויסוועג ווי זעלבסטמארד, ביי דער הייסער און ריינער ליבע צו מיר, ביי דעם אונענדליכען צוטרוי, וואס זי האט געהאט צו מיר האט זי נישט געקענט אריבערטראגען אזא ידיעה, אז איך בין א מערדער און שווינד-לער, אז זי האט זיך איבערגעגעבען אזא מענשען, אזא אויסוואורף.

סאמעק האט זיך געהאלטען מיט ביידע הענט פאר'ן קאפ, ס'איז שוין געגאנגען פארטאג, שמעון'ס דערצעהלונג האט געדויערט עטליכע שעה, דאס וואס ער האט געהערט איז פאר איהם געווען אזוי שרעקליך, אז ער האט אנגעהויבען צו צווייפלען, צי עס קען זיין אמת.

— אבער, מארקוס, דו קענסט דאך נישט אוך טארסט נישט אזוי לאזען דעם ענין ווי ער איז, אויב דאס אלץ וואס דו האסט געזאגט איז אמת....

— זעהסט דו, אז דו אליין גלויבסט מיר נישט, אז איך זאג דעם אמת, קען מען דען גלויבען? איז דען נאך אזא געשיכטע געווען אפילו די סאמע סענסאציאנעלסטע ראמאנען?

— איך מוז דיר זאגען דעם אמת, אז ווען איך וואלט זיך נישט איבערצייגט אין דיין אנשטענדיג-קייט און עהרליכקייט וואלט איך אין דער גאנצער געשיכטע נישט געגלויבט, אבער איצט קען איך דיר נאר געבען איין עצה, דו טאר'סט נישט לאזען דעם ענין אויף דעם וועג, אויף וועלכען ער געהט איצט, דו מוזט זיך דערצייגען, אדער דו ווילסט אויס-פיהרען איהר יעדען בעפעהל וועי ס'זאל אפילו דער-געהען דערצו, אז דו זאלסט זיך מוזען דערשיסען, אדער ווארפען דאס אלץ צום טייוועל און אנהויבען א קאמף מיט איהר, א קאמף אויף לעבען און טויט, א קאמף וועלכער וועט מוזען דערפיהרען דערצו, אז דו זאלסט דערגעהען וואס עס איז די אור-קוועלע פון דעם פארוואס זי פערפאלגט דיך אזוי.

— צו וועל איך אבער האבען גענוג כוח דערצו, דאס ווייס איך נישט.

— מוזט דו אויסקלויבען, אדער אויף דעם וועג אדער אויף דעם אנדערען.

— ווילסט דו מיר העלפען אין דעם ענין.

— ס'ווענדט זיך וואס פארא בעשלוס דו וועסט אננעהמען.

— איך פערשטעה דיך נישט.

— העסט דו זיין שיינה און בעשליסען, אז דו מוזט באקומען יעדען פערלאנג פון דער דאזיגער טייוולאנישער פרוי, האב איך מיט דיר מעהר קיין שום עסק'ים נישט און וויל זיך נישט מישען דערין,

איך וואלט אפילו דעמאלט בערויערט צוליב וואס איך האב אויסגעהערט דעם גאנצען ענין.

— ניין, דאס נישט, בשום אופן נישט, איך מוז זיך רעהאביליטירען צוליבן טויט פון עווא, [illegible] נישט וועל איך קיינמאל קיין רוה נישט האבען מיין געוויסען וועט קיינמאל נישט זיין ריין און איך וועל מוזען, אויב עווא אבדענק זאל מיר זיין טייער נאכגעהען דעמזעלבען וועג וואס עווא איז געגאנגען, איך וועל מוזען זיך אויפהענגען אזוי גוט ווי זי [illegible]

— אבער דאס איז נישט קיין אויסוועג, שמעון דו מוזט זיך צוערשט רעהאביליטירען, דו קענסט אפילו נישט וויסען, צי נאך דיין טויט וועט די דאזיגע שולמית נישט פרובען נאך מעהר צו [illegible] שמוצען דיין נאמען, זי האט דאך זיכער [illegible] כוונה דערביי און איהר ציל וויל זי דערגרייכען זיכער ערשט נאך דיין טויט דאס וועט זיכער זיין א [illegible] רער און געפעהרליכער קאמף.

— דאס שרעקט מיך איצט נישט אפ, איך [illegible] דאס פאר דער ריינער נשמה פון עווא, און [illegible] איהר בין איך גרייט צו טון אלע, אנטערצונעהמען דעם געפעהרליכסטען קאמף.

— דאס איז נישט נאר פאר עווא'ן נאר אויך פאר דיין נאמען און צוקונפט, ווער ווייס וואס פארא איבעראשונגען דיך שטעהען נאך פאר.

— ניין, מעהר גארנישט, איך בין זיכער, [illegible] שולמית איז איבערצייגט, אז איך לעב נישט [illegible] אז איך בין געשטארבען, זי איז געשטאנען הינטער מיין טיר ביז זי האט געהערט אויסשיסען, זי [illegible] מיר ערקלערט, אז גלייך נאך דעם שיסען [illegible] פאהרט זי אוועק קיין אויסלאנד.

— און דו גלויבסט, אז ס'איז אזוי? [illegible]

— איך ווייס שוין אליין נישט אין וואס [illegible] זאל גלויבען אין וואס נישט, איך בין מעהר [illegible] פעהיג אליין צו טראכטען און דענקען, איך [illegible] האבען אימיצער, וואס זאל מיר העלפען, [illegible] ביזט דו גרייט דערצו?

(פארטזעצונג קומט)

פערלענגערט דעם פּויליש-גריכישען האַנדעלס-אָפּמאַך

(אג) דעם 28 אָקטאָבער איז אונטערגע-שריבען געוואָרען אויף ווייטערע דריי חדשים ביז צום 28 יאַנואַר 1935 דער פּויליש-גריכישער אָפּמאַך, וואָס שטעלט פעסט אויף דער דאָזיגער צייט די געגענזייטיגע קאָנטינגענטען. אַ חוץ די נאָרמאַלע קאָנטינגענטען, וואָס זענען פאָרגעזעהען אין דער ליסטע ב. זענען נאָך פאָרגעזעהען צוגאָב קאָנטינגענטען פון דער ליסטע צ. די הויך פון וועלכע עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אָפּהענגיג פון דער ענטוויקלונג פון די געגענזייטיגע בע-ציהונגען.

בענייט אין לאָדז די אונטערהאַנדלונגען

וועגן די קאָמפּענסאַציע טראַנזאַקציעס מיט אַמעריקאַנער באַנוועל

(אג) נעכטען איז געקומען קיין לאָדז דער פאָרשטעהער פון דער אַמעריקאַנישער פירמע „אַמעריקאַן וואָרלד פּראָדאַקט" מיט'ן ציל פון אַ ווענטועלער בענייאונג פון די אונטערהאַנדלונגען וועגען דעם קאָמפּענסאַציע אימפּאָרט אויפ'ן היגען מאַרק רויהען אַמעריקאַנישען באַנוועל אַלס אויס-טויש אויפ'ן עקספּאָרט פון טעקסטיל-סחורות.

וועגען דער דאָזיגער פראַגע איז נעכטען אין אָוונד פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פערוואַלטונג פון פערבאַנד פון באַנוועל גאַרן פּראָ-דוצענטען אין לאָדז מיט דער בעטייליגונג פון פאָרשטעהער פון דער אַמעריקאַנישער פירמע.

מען דאַרף ערוואַרטען, אַז די אונטער-האַנדלונגען וועלען דערפיהרען צו אַ פּאָזיטיווען רעזולטאַט.

אויף צו קויפען פלעשער

דאַרף מען אויסקויפען פּאַטענטען

(2) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט צוגע-שיקט דער לאָדזשער פינאַנץ-קאַמער אַ צירקולאַר, אין וועלכען עס ווערט אויפגעקלעהרט, אַז דאָס איינקויפען דורך הורטאָווניקעס און דעטאַליסטען פלעשלעך פון מלוכה-ספּירט-מאָנאָפּאָל, דאַרף מען טראַקטירען אַלס אַ בעזונדערע אונטערנעהמונג, וואָס מוז אויסקויפען ספּעציעלע פּאַטענטען.

מחמת ס'איז שוין איצט סוף יאָהר דאַרפען דערווייל די פלעשער-איינקויפער-דעטאַליסטען נישט אויסקויפען קיין פּאַטענטען.

אַזוי ווי געווען — איז

חיונה איז נישט ביליגער און נישט טייערער געוואָרען

(2) נעכטען 12 בייטאָג איז אונטערן פאָרזיץ פון ד"ר סקאַלסקי פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער צענניק-קאָמיסיע, בכדי צו פאָרשען די חיונה-הוצאות פון אַ משפחה.

נאָך די אַדורכגעפיהרטע אויסרעכענונגען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די אויפענטהאַלט הוצאות פון אַ משפחה פאַרן חודש אָקטאָבער זענען געווען אָהן ענדערונגען.

ענטדעקט א געהיימע גאָזשעלניע

וואָס האָט צוגעשטעלט בראַנפען קיין לאָדז

(2) אין דאָרף פּאַפּעלען, שעראַדזער קרייז, האָט מען אין דער ווירטשאַפט פון פּויער לוציאַן פּאַוולאַק ענטדעקט אַ געהיימע גוט-איינגעאָרדענטע „גאָזשעלניע", וועלכע האָט אויסגעאַרבייט און צוגעפיהרט שנאַפּס פאַר לאָדז.

פּאַוולאַק'ן מיט זיינע שותפים האָט פּאָליציי אַרעסטירט.

געשטאָרבען אין גאס אַנ'אומבעקאַנטע פרוי

(א) פאַר'ן טויער אויף זשעראָמסקיעגאָ 58 איז נעכטען פּלוצים אומגעפאַלען און געשטאָרבען אַנ'אומבעקאַנטע פרוי — פון אַנ'ערך 50 יאָהר אַלט.

דעם טויטען קערפּער האָט מען אָפּגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום.

קיין שום דאָקומענטען האָט מען ביי איהר נישט געפונען.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
נעהמט אָן פון 8—12 בייטאָג און פון 4—9 אָוונט.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" 27 ציגעל-גאַס 27 טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
גאַסטשפּילען פון דער בעריהמטער קינסטלערין, דער שטאָלץ פון דער יודישער ביהנע
אידא קאמינסקא
היינט, דינסטאג, 9[15] אָוונד
גרויסע הנחה- און פאלקס-פארשטעלונג
אלע בילעטען אין פארטער נור 1 זל.
דער גרעסטער וועלט-שלאַגער
פריילין דאקטאר
סענסאַציאָנעלער ביהנע-רעפּערטואַר אין 6 בילדער
מיט אידא קאמינסקא אין דער הויפּט-ראָל.
אכטונג! רעזערווירט אייך דעם דאנערשטאג אווענד
וואס? לעזט מארגען! וואס?

ווער וויל קויפען?

111 הייזער ווערען „ארויסגעשטעלט" אויף ליציטאציע

(2) לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז די לאָדזשער קרעדיט-געזעלשאַפט, פיהרט דער וואוקס פון חובות לגבי דער געזעלשאַפט און דאָס נישט רעאַליזירען די צאָהלונגס-ראַטעס פון די הלוואות, דורך אונאויפהערליכע ליציטאַציעס פון הייזער אין לאָדז און אויף דער פּראָווינץ.

די לאָדזשער קרעדיט-געזעלשאַפט האָט בע-שטימט אַ נייע סעריע פון הייזער אויף ליציטאַציע — אויפ'ן חודש דעצעמבער ה. י. און אויפ'ן חודש יאַנואַר 1935.

אויף אַ צוזאַגס אופן וועלען, אַלזאָ, דעם קומענדיגען חודש פערקויפט ווערען 47 וואוין-הייזער, און אין יאַנואַר — 64 וואוין-הייזער — צוזאַמען הייסט עס, 111 „אומבעוועגליכע" אָביעקטען.

דאָס זענען אַלץ הייזער, וואָס זייערע חובות גרייכען אַנ'ערך 5 מיליאָן זלאָטעס. נישט קיין סומה'לעך חלילה...

צוגערויבט דעם „גראף לוקסענבורג"

און דערצו נאך 22 זלאטעס מזומן-געלד

(2) עהרנעכטען ביינאַכט זענען 3 באַנדי-טען בעפאַלען דעם אינספּיציענט פון „טעאַטער פּאָפּולאַרני", וויקטאָר אַלעכאָוויטש, (זשעלנע 18) און נאָך דעם, ווי זיי האָבען איהם בעטויבט מיט אַ קלאַפּ איבער'ן קאָפּ, האָבען זיי ביי איהם צו-גערויבט אַ טעקע, אין וועלכער עס האָט זיך גע-פונען אַנ'עקזעמפּלאַר פון לעהאַר'ס „גראַף לוקסעמ-בורג" און 22 זלאָטעס געלד.

נישט קוקענדיג אויפ'ן קלאַפּ, וואָס ער האָט בעקומען, האָט זיך אַלעכאָוויטש געלאָזט נאָכיאָגען די באַנדיטען, און מיט דער הילף פון אַ פּאָליצ-יאַנט, איז איהם איינעם פון זיי, באָלעסלאַוו סליצ-קי'ן (זאַווישאַ 11) געלונגען צו כאַפּען.

פּאָליציי זוכט די איבעריגע צוויי.

פאר'ן אפשלאגען א מאן

אריינגעשאסען דער ריוואלקע א קויל אין דער ברוסט אריין

(א) די 42-יעהריגע העלענאַ מאַלעצקאַ (פּאָלודניאָווע 54) האָט נעכטען ביטאָג, אויף ראָג אַנדזשעיאַ און לאַפּקאָווע אָפּגעוואָרט די 27-יעה-ריגע העלענאַ ווייס (לאַנקאָווע 1), און אַז יענע איז ארויס, האָט זי איהר בעגעגענט מיט 2 רע-וואָלווער-קוילען...

איינע האָט געטראָפען אין ציל און אדורכ-געלעכערט דער ווייס'ן די לונגען.

די שיסערין האָט לכתחילה געוואָלט ענט-לויפען, אָבער מ'האָט זי נאָכגעיאָגט און געכאַפּט.

די סיבה פון דעם אָנפאַל איז — די ווייס'ן האָט ביי דער מאַלעצקאַ אָפּגעשלאָגען איהר מאַן, וועלכער האָט זי פערלאָזט מיט אַ קינד, און איז אַוועק וואוינען צו דער „קאָכאַנקע".

איבערגעפאהרענע דורך טראמוואיען

(2) נעכטען האַלב 9 אין דערפריה איז דער טראַמוואַי לאָדז-אָזאָרקאָוו, נעבען יוליאַנאָוו איבערגעפאָהרען די 86-יאָהריגע לודוויקאַ פּאַר.

איננאַנצען אַ צושעדיגטע האָט מען זי, כמעט אַ גוסס'ע אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

* * *

(2) אויף ראָג פּיעטרקאָווער און טשערוואָנאַ איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דער 16-יאָהריגער שילער יוליוש געלערט (פּיעטרקאָווער 118).

אין אַ גוסס'ן צושטאַנד האָט מען דעם אומגליקליכען שילער אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

דער ריכטיגער נדבן...

(א) דעם 2 יוני ה. י. האָט אַ געוויסער איזידאָר שאַפּראַנעק גייענדיג אויף דער שענקע-וויטשאַ גאַס געגעבען אַ נדבה אַ קלויסטער-בעטלער 10 גראָשען...

בעת מעשה האָט אָבער דערזעהען שאַפּ-ראַנעק, אַזוי כלאחר יד, אַרויסגעגנב'עט ביים בעטלער אַ קניפּעל מיט 123 זלאָטעס.

דער בעטלער, יאַן ביטניאַק האָט תיכף בעמאַכט דעם ריכטיגען געוואַלד, און מ'האָט שאַפּראַנעק'ן געכאַפּט.

נעכטען האָט דער דאָזיגער „פילאַנטראָפּ" בעקומען אַ פּסק דין פון געריכט — אַ יאָהר טורמע.

די יודישע האנדווערקער און די פייערונג פון 11 נאוועמבער

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פייערונג פון יאָהרטאָג פון פּוילענס בעפרייאונג, וואָס קומט פאַר זונטאָג, דעם 11 ד. ח. איז אויף דער לעצ-טער פערוואַלטונגס-זיצונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער פערבאַנד, פּילסודסקיעגאָ 69, געשאַפען אַ קאָמיטעט וואָס זאָל זיך פערנעהמען מיט איינאָרדנען אַ מאַניפעס-טאַציע, אַקאַדעמיע א. אַ.

אין דער פייערונג וועט אַנטיילנעהמען די צענטראַלע, אַלע צעכען, קאָרפּאָראַציעס און סעקציעס.

ראדיא-אבאנענטען קומען צו

(2) אין משך פון דעם חודש אָקטאָבער זענען אין לאָדז צוגעקומען 944 ראַדיאָ-אַבאָנענטען, אַזוי אַז בסך הכל זענען אויפ'ן 1 נאָוועמבער געווען פערעגיסטרירט אין לאָדז 22,503 ראַדיאָ-אַבאָנענטען.

אמטליכעס

(א) נאָך אַנ'עטליך-טאָגיגען געזונדהייטס-אורלויב, האָט נעכטען ווידער אָנגעהויבען צו אַמטירען דער לייטער פון לאָדזשער אויספאָרשונגס-אַמט, אויבערקאָמיסאַר ה' סטאַניסלאַוו ווייער.

מענשען, וועלכע ליידען פון שווערען שפּוהלגאַנג און קהעלען זיך פון מאַסטדאַרם-הויט-ערקראַנקונגען און פון העמאָרידאַל-קנאָטען, נעהמען צו דער דאַרם-ריינוגנג פריה און אָוונד צו אַ גלאָז נאַטירליך ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

פּרענס דאָקטוירים, צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעטשנעס.

ראדיא-ווינקעל

צעהן יאהר ראדיא

די טעג אין געוואָרען 10 יאָהר, זינט די ראַדיאָ-כוואַליעס האָבען אָנגעהויבען פובאָנדערטראָגען אויף גאַר דער וועלט קאָנצערטען און אַנדערע אויפציעס פאַר די ראַדיאָ-הערערס.

מיט צעהן יאָהר צוריק איז די יעצטיגע ראַדיאָ-סטאַציע אין נאָך אויפגעשטעלט געוואָרען, איז כמעט נישט געווען וואָס צו הערען אין אייראָפּא. די ראַדיאָ-סטאַציעס זענען געווען פון זעהר אַ קליינער קראַפט און די ראַדיאָ-אַפּאַראַטען זעהר פּרי-מיטיווע.

אָבער שוין אין יאָהר 1925 איז אין אייראָפּא געווען נישט ווייניגער פון 50 ראַדיאָ-סטאַציעס, און אין אַמעריקע — איבער 700..

אין יאָהר 1926 האָט אייראָפּא שוין פערמאָגט 170 ראַדיאָ-סטאַציעס, אין יאָהר 1932 — 269. אין אָנהויב 1934 — 293 ראַדיאָ-סטאַציעס, אויף דער גאַנצער וועלט בעטרעפט די צאָהל ראַדיאָ-סטאַציעס 1472.

צוזאַמען מיט דער צאָהל איז אויך געשטיגען די עלעקטרישע קראַפט פון די ראַדיאָ-סטאַציעס. היינט צוטאָגס געפינען זיך שוין צוויי ראַדיאָ-סטאַציעס, וואָס אַרבייטען מיט דער פאַנטאַסטישער קראַפט פון 500 קילאָוואַט (איינע אין מאָסקווא, די צווייטע אין אַמעריקא).. די קראַפט פון 100—120 קילאָוואַט ווערט היינט בעטראַכט אַלס אַ נאָרמאַלע ענערגיע פאַר דער ראַדיאָ-סטאַציע.

אויך די צאָהל ראַדיאָ-הערערס איז אין משך פון די לעצטע 10 יאָהר געשטיגען אויף אַ פאַנטאַס-טישען אופן. אין יאָהר 1920 האָבען זיך אויף דער גאַנצער וועלט געפונען אפשר 500 ראַדיאָ-הערערס, 4 יאָהר שפּעטער, ווען די היינטיגע ראַדיאָ-סטאַציע „ראַוואַג" האָט אָנגעהויבען טעטיג צו זיין, איז אין אייראָפּא שוין געווען איין מיליאָן ראַדיאָ-הערערס, אין יאָהר 1926 האָט אייראָפּא געהאַט 5.800.000 פערעגיסטרירטע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, און אויף דער גאַנצער וועלט — 12.500.000. אין יאָהר 1931 האָט בלויז אייראָפּא שוין געהאַט אויף 16.000 ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, און די גאַנצע וועלט אויף 34.500.000.

נישט געקוקט אויפ'ן וועלט-קריזיס שטייגט פונ-דעסטוועגען זייטער אָהן אויפהער די צאָהל ראַדיאָ-הערערס. אין אָנהויב היינטיאָהר זענען אויף דער גאַנצער וועלט פערעגיסטרירט געוואָרען 45 מיליאָן ראַדיאָ-אַפּאַראַטען. פאַר די לעצטע 6 חדשים איז בלויז אין אייראָפּא די צאָהל ראַדיאָ-הערערס גע-שטיגען אויף אנדערטהאַלבען מיליאָן.

דער פּרעזעס פון דער אינטערנאַציאָנאַלער ראַ-דיאָ-אוניע אַדמיראַל קאַרפּענדעל האָט צום 10-יעהריגען יובילעאום פון דער ראַדיאָפאָניע זיך אויס-געדריקט, אַז דער ראַדיאָ האָט אין משך פון די לעצטע עטליכע יאָהר זיך טיף איינגעוואָרצעלט אינם טאָג-טעגליכען לעבען פון מענש און האָט דורכ-געמאַכט אַ גרויסע עוואָלוציע פון אַ בייער פערוויי-לונגס-פאָרם ביז אַנ'אַלזייטיגען געזעלשאַפטליכען אינסטרומענט.

דירעקט אין די הייזער און וואוינונגען פון מיליאָנען מענשען ברענגט דער ראַדיאָ כל'ערליי ידיעות וועגען די וויכטיגסטע געשעהענישען פון טאָג, פערשפּרייט און ענטוויקעלט די מוזיקאַלישע קולטור צווישען פעלקער. אַ דאַנק דעם ראַדיאָ זענען פּאָפּולאַריזירט די געדאַנקען פון גרויסע געלעהרטע, פּאָליטיקער און סאָציאָלאָגען.

ווען עס וואָלט זיך געהאַנדעלט בלויז וועגען דאָזיגען אויסערגעוועהנליכען נוצען פון ראַדיאָ, האָט דער ראַדיאָ שוין דערגרייכט זיין ציל. די מענשען האַלטען אָבער, אַז דער ראַדיאָ האָז גאַנץ הערערע און ווייטערע צילען. דעם דאָזיגען אומשטאַנד האָ-בען מיר צו פערדאַנקען, וואָס שוין איצט האָבען מיר טראַנסמיסיעס פון די ווייטסטע לענדער. אויפן דאָזיגען געביט פון פעלקער-דערנעהענטערונג, האָט דער ראַדיאָ דעם גרעסטען ערפאָלג..

דער ראַדיאָ, זאָגט אַדמיראַל קאַרפּענדעל, איז נאָך אַלץ ווי אַ קינד צווישען די ענטדעקונגען פון דער היינטיגער וויסענשאַפט. דאָס דאָזיגע קינד אָבער ווירקט כסדר אויפ'ן בילדען זיך פון אַנ'איינהייטליכער וועלט-אנשויאונג פון מיליאָנען, און וועט סוף-כל-סוף דערפיהרען צו אַ פערברידער-רונג פון די פעלקער.

דער ראַדיאָ האָט נאָך זיין לעצט וואָרט נישט געזאָגט.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 6 נאוועמבער 1934

6,45 פריהמאָרגען-אויפריכטע, 6,48 פּליטען, 6,02 גימנאַסטיק, 7,07 פּליטען, 7,15 מאָרגען ידיעות, 7,25 פּליטען, 7,50 רעקלאַמע-קאָנצערט, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע 12,10 קאָנצערט, 12,45 קעסטעל פאַר קינדער, 1 מיטאָג-ידיעות, 1,05 קאָנצערט, 3,30 עקספּאָרט, 3,35 בערזע, 3,45 מוזיק, 4,45 פ. ק. אָ. קעסטעל 5 לידער, 5,25 רעפּעראַט, 5,35 מוזיק, 5,50 טעכניש קעסטעל, 6 פּליטען, 6,10 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, 6,15 קאָנצערט, 6,45 פּליט-טען, 7 געזאַנג, 7,20 פּעליעטאָן, 7,30 פאָרטע-פּיאַן-קאָנצערט, 7,50 ספּאָרט, 8 מוזיק, 8,45 אָוונד ידיעות, 9 קאָנצערט, 10 קאַמעראַל קאָנ-צערט 10,15 טאַנץ-מוזיק, 10,45 פּליטען, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,05 טאַנץ-מוזיק.

מעלדונג

(צו. „קולטור - ליגע")

הנחה - בילעטען. די טעאטראל-ארטיסטישע סעקציע גיט ארויס הנחה-בילעטען אויף דעם קאנצערט פון וואסא פריהאדא, וואס קומט פאר דאנערשטאג, דעם 8 ד. ח. אין „פילהארמאניע", אויף אלע פארשטעלונגען פון אידא קאמינסקא אין „ראזמאיטאשטשי" און אין אלע גרעסערע קינאס. די הנחות זענען בעדייטענדע.

ס'ווערט ארגאניזירט א צווייטע גרופע פון ענגליש און פראנצויזיש.

„זאל לעבען עמך!" ביי דער „יודישער באנדע"

דאס נייע אויפגעפיהרטע רעווי-פראגראם „זאל לעבען עמך!", וואס ווערט געשפילט ביי דער „יודישער באנדע" אין טעאטער „פילהארמאניע" — גייט ווייטער מיט א גרויסען דערפאלג. דאס פראגראם וואס איז אנגעפילט מיט כל-טוב פערמאגט קאמישע סקעטשען, הומאר, אקטואליעס, יודישע מוזיק, עקסצענטרישע טענץ, און פאלקס טימליכעס. היינט ווערט ווייטער געגעבען דאס אויסגענומענע פראגראם „זאל לעבען עמך!".

„פריילין-דאקטאר" אין „ראזמאיטאשטשי"

ווי ס'איז געווען פאראויס צו זעהן האט די נייע אויפפיהרונג פון אידא קאמינסקא אין „ראזמאיטאשטשי" פון דעם סענסאציאנעלען ביהנע-רעפערטואר „פריילין דאקטאר" גרויס ערפאלג.

די דאזיגע פיעסע וועט זיך א דאנק דעם דאזיגען ערפאלג לאנג האלטען אין רעפערטואר פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי" און ווערט אויך היינט אוועגד געשפילט.

זעלבסטמארד פון אן אר-בייטסלאזע

(א) אויף מאדרא 4 האט זיך גע'סמ'ט מיט זאלץ-זויער די ארבייטסלאזע אננא קוואשניעווסקא. אין א שווערען צושטאנד האט זי פאגא-טאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

נאך די פרעכטיגע ערפאלגען, וואס עס האבען דערגרייכט די פילמען „קעניגין קריסטינא", „יעקאטערינא די גרויסע", „די ליבע פון טארזשאן", „דער גבור איז קייטען" — היינט פרעזענטירען מיר דעם גרויסען סופער-פילם, די יובילעי-פראדוקציע פון **Metro-Goldwyn Meyer**

„VIVA VILLA"

דראמע פון גרעסטען אוואנטורניק פון דער וועלט. אין די הויפט-ראלען:

Wallace Beery, Fay Wray, Katarzyna Mille, Józef Schildkraut

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון FOX
און די אקטועלימעטען פון P.A.T.

דער זאל איז שטארק געהייצט און מעכאניש ווענטילירט.

אנהויב פון די סעאנסען 4.30, 6.30, 8.30 און 10.15 אוונד, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א מיידעל אין פאפיר-געשעפט לעגיאנאוו נומר 6. 4840

א קוואליפיצירטער שטריקער געזוכט 1-טער מאי 39 נאדעל. 4837

ס'ווערט געזוכט א שוסטער-געזעלען, פון זאפארד. נארוטאוויטש 50, יחזקאל גוטפיין (פראנט). 4841

א קוואליפיצירטע קראפס-שפולערין ווערט געזוכט צו וויגאניע, ביי ליכטענשטיין, אגראדאווא 9, קווער-אפיצינע, 2-טער שטאק. 4837

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער העגטשקע-מאכער אהן מאשין, צו ווענדען פיעטריקאווער 294, שאלאדאיעווסקער.

עס ווערט געזוכט א האנט-נייהער צו דאמען בעשטעלט, פיעטריקאווער 108 ביי בליטענטיל.

ראקאלען

צו פארמיטען פון זאפארט א צימער מיט א קוך אויף פיעטריקאווער 35, ח. 28 פארטער.

פערשידענעס

אלע ארט רענדער, ווי צו ספארט-זאקען, טעניס און האנדשוה, ווערען גע-מאכט זאוואדזקא 20 וואוינונג 14. 4839

צו פערקויפען זאפארט אן'אבער לאק-מאשין זינגערס אין בעסטען צושטאנד ווי אויך א נייה-מאשין צוליב אפרייזע צו ערפאהרען זגאדזשיא 51, וו. 12.

Unieważniam 3 weksle z mojego wystawienia, płatne 30/11, 30/12–1934 i 20/1–1935 r. po zł. 100,– które zostały mi wyłudzone przez Szlamę Goldmana, Łódź, Piotrkowska 79.

Mikołaj Malczyński, Narutowicza 1, Kancelarja notarjusza

Unieważniam zaginiony weksel z wystawienia M. Waksmana, ul. Al. Kościuszki 37, na zlecenie . Pitel, na sumę zł. 50.– pł. 7 listopada 1934 r. 4828

רייזעס קיין פאלעסטינע פון גרופען סאמיליעס און אינדיווידועלע-ארגאניזיר Wydział Turystyczny, Zawadzka 6, front, I piętro עס ווערען ערטיילט אויספיהרליכע אינפארמאציעס. 4802

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטל-ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט ביי קערש, סקווערא 15

שלאסערי-ארבייטען

ווי אויך אויסאנגישע שוצ'מונגען, מעטאל-בעארבייטונגען, מא-שינען-מילען פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

סענסאציע, געדענקט די אדרעס!

קליידער, אנצוגען, פאלטאס, סוועטערס ווי אויך פוטער און וועש

וראשט, רייניגט בעמיש און פארבט

רעיעל און צו קאנקורענץ-פרייזען

די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשערייא און פארבעריי

„עריקא"

מלינארסקא 2, (ביים רוג בזשעזשינער)

אונזערע פרייזען: פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, א ווינטער-פאלטא פון 4 זל. אנ'אויבערהעמד 50 גר. א קאלנער 15 גר.

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116-33

רענטגען-גאבינעט

ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום

פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-73

עפענט פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

ווענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז עפען א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

צו די ה"ה גנבים!

נעכטען האט מען פון מיין לאגער אויף פולנאצנא 6, ארויסגענבעט 3 קיס-טען וויגאניע. בעט איך זיך צו פערשטענ-דיגען מיט מיר טעלעפאניש נומר 131-32. דיסקרעציע שטרענג געזיכערט. 4838

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1.30—2.30 מיטאג און פון 7—9 אווענד.

זונטאג פון 10—1 בייטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן!

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. med. **Józef Imich**

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערען-קראנקהייטען

ארדינאטאר פון לארינגאלאגישען אפטיילונג אין פרעז. מאשטשיצקים שפיטאל

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 5—7 אווענד.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

טראגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט, זונטאג פון 11—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

שערפליעז 37 (בענעדיקטא) 6.

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr. med.

JÓZEF GEISLER

ספעציאליסט פאר ווענערישע און הויט-קראנקהייטען (בלאזן-קראנקהייטען)

CEGIELNIANA 4, tel. 216-90

נעמט אן פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אווענר

פאר פרויען בעזונדערער ווארטע-צימער.

Dr. L. FALK

ספעצ. ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

Nawrot 7, tel. 128-07.

עמפפאנגט פון 10—12 און פון 5—7 נ"מ

Dr. med. **R. Zalcwasser**

כירורג

ציגעל-גאס 19 טעל. 125-17

נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

Dr. med.

L. Liebeskindowa

Chor. dzieci

przeprowadziła się na ul.

Andrzeja 2, tel. 216-66

przyjmuje od 3–5 popoł.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגע, הארץ און טובערקולאז-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. med.

S. LIEBESKIND

Akuszer-Ginekolog

przeprowadził się na ul.

Andrzeja 2, tel. 216-66

przyjmuje od 4–6.

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעדער דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און אין געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

Dyr. J.Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעדער. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, דעם ברוך. די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעדער. הייל-באנדאזשען פאר צו רעקאנוועלעסצענטע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעדער. בויך-באנדאזשען געגען ארטאפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעדער. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארעטס און פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעדער. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, דימוגונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און קרוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט-פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג!

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).

אכטונג!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

אויף דעם וועג, נאך דעם ווי איך בין באמת גערעטעט און געזונד געווארען פון לאנגיעהריגער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך פערפליכטעט מיט פיל פרייד אויסצודריקען מיין היימען דאנק דעם באמת וואונדערבארען און איינציגען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט, לאדז, וואלטשאנסקא 10, און איך ערקלער עפענטליך, אז איך בין נאר א דאנק זיין גרויסע ארטאפעדישע ספעציאליטעט הידער געווארען א פולשטענדיג געזונדער מענש און בין הידער פעהיג צו אלער ארבייט. נאר א דאנק איהם בין איך בעפרייט געווארען פון א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע, פאר וועלכעס איך בלייב איהם אייביג הערצליך דאנקבאר.

(—) ה. גאלדשמיד, לאדז, קילינסקיעגא 12. 28/1 1934.

פרייזען פאר'ן אבאנעמענט (בטבלה אונטן)

הארץ איינהאלט און טאן מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנט-ווארטליך. די אדמיניסטר. איז אפען בייטאג און אוונט	פעהלערן, וועלכע עגדערן נישט פרינציפיעל דעם איינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלונג אין הויז. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

נעקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט — 8	גר. פרייטאג און ערב-יו"ט — 24 גר.	אין דער זייט	שפאלטען
אין טעקסט — 40	— 60		4
נאכ'ן טעקסט — 12	— 18		

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2?.